

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.06 – МКР. 1757 «С» 2021.10.18. 026 ПЗ

ХИНОЦЬКОГО СЕРГІЯ ІВАНОВИЧА

2022 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
 ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
 Економічний факультет

УДК 657.44:005

ПОГОДЖЕНО **ДОНУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ**
 Декан економічного факультету Завідувач кафедри статистики та
 економічного аналізу

Анатолій ДІБРОВА

Інна ЛАЗАРИШИНА

(підпис)

(підпис)

«

»

2022р.

«

»

2022р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

*«Обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком від операційної
 діяльності підприємств»*

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
 (код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
 (назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньо-
 професійної програми
 д.е.н., професор

(підпис)

Євгенія КАЛЮГА

Керівник
 кваліфікаційної
 магістерської роботи
 к.е.н., доцент

(підпис)

Леся ВОЛЯК
 (ПІБ керівника)

Виконав

(підпис)

Сергій ХИНОЦЬКИЙ
 (ПІБ студента)

Київ – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

Затверджую

Завідувач кафедри статистики

та економічного аналізу

д.е.н., проф.

Тіна ЛАЗАРИШИНА

« »

2021 р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

СТУДЕНТУ

Хиноцькому Сергію Івановичу

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема кваліфікаційної магістерської роботи «Обліково-аналітичне

забезпечення управління прибутком від операційної діяльності

підприємств» затверджена наказом ректора НУБІП України від 18.10.2021

Термін подання завершальної роботи на кафедру

(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської роботи: законодавчі та нормативні акти України,

праці зарубіжних та вітчизняних вчених, публікації у фахових виданнях та

монографії.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління

прибутком від операційної діяльності підприємства

2. Облікове забезпечення управління прибутком від операційної діяльності

ТОВ «Астарта Прихоролля»

3. Аналітичне забезпечення управління прибутком від операційної діяльності

ТОВ «Астарта Прихоролля»

Перелік графічного матеріалу (за потреби) таблиці, рисунки

Дата видачі завдання « » 2021 р.

Керівник

кваліфікаційної

магістерської роботи

Завдання прийняв до

виконання

(підпис)

Леся ВОЛЯК

(прізвище та ініціали)

Сергій ХИНОЦЬКИЙ

(прізвище та ініціали студента)

(підпис)

НУБІП УКРАЇНИ

Реферат
на здобуття освітнього ступеню «Магістр» за темою
«Обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком від
операційної діяльності»

НУБІП УКРАЇНИ

У магістерській роботі розкривається науковий підхід щодо обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком від операційної діяльності.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, мета та зміст поставлених завдань, визначено об'єкт дослідження для вирішення завдань узагальненого характеру.

НУБІП УКРАЇНИ

У першому розділі розкрито економічне поняття категорії «прибуток», розглянуто основні підходи до принципів та джерел його формування. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення та відображення розрахунків в обліку відповідно до національних та міжнародних стандартів.

НУБІП УКРАЇНИ

У другому розділі наведено організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля», здійснено оцінку його фінансово-майнового стану. Розглянута стан обліку прибутку від операційної діяльності та його відображення у звітності, запропоновано заходи щодо удосконалення обліку.

НУБІП УКРАЇНИ

У третьому розділі описані методичні прийоми та процедури аналізу прибутку від операційної діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля», здійснена аналітична оцінка джерел формування формування прибутку, проаналізовано динаміку його зміни.

НУБІП УКРАЇНИ

У висновках магістерської роботи узагальнено практичні результати, отримані в процесі проведеного дослідження, сформульовано розв'язані наукові проблеми та їх значення для науки і практики, наводяться висновки й рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

НУБІП УКРАЇНИ

КЛЮЧОВІ СЛОВА: облік, аналіз, забезпечення, управління, операційний прибуток, доходи, витрати.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1 Економічна сутність прибутку від операційної діяльності підприємства як об'єкта обліку і аналізу.....	11
1.2. Основні принципи та оцінка формування та розподілу прибутку підприємства від операційної діяльності.....	14
1.3. Оцінка нормативно-правового забезпечення обліку та аналізу прибутку підприємства від операційної діяльності.....	21
<i>Висновки до розділу 1</i>	25
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АСТАРТА ПРИХОРОЛЛЯ»	27
2.1. Аналітична оцінка фінансово-економічної діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля».....	27
2.2 Організація синтетичного та аналітичного обліку прибутку від операційної діяльності підприємства.....	35
2.3. Відображення прибутку підприємства від операційної діяльності у звітності підприємства.....	41
2.4. Шляхи вдосконалення обліку прибутку від операційної діяльності.....	45
<i>Висновки до розділу 2</i>	48
РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АСТАРТА ПРИХОРОЛЛЯ»	50
3.1. Методичні прийоми та організація аналізу прибутку підприємства від операційної діяльності.....	50
3.2. Аналіз рівня, динаміки та структури прибутку від операційної діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля».....	55
3.3. Напрями оптимізації розміру і структури прибутку від операційної діяльності.....	58
<i>Висновок до розділу 3</i>	66
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	77

НУБІП України

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні формування ресурсів є актуальним завданням, що впливає на стратегічну та операційну діяльність підприємства

Саме прибуток на сучасному етапі економічного розвитку є джерелом розширеного відтворення виробництва, зростання ринкової вартості підприємства та добробуту його власника, основним спонукальним мотивом підприємницької діяльності. При цьому суттєвої ваги набуває проблема розробки та впровадження дієвої системи управління прибутком від операційної діяльності підприємства, ефективність якої пов'язана з якістю інформаційного забезпечення управлінського процесу.

В умовах ринкових відносин надзвичайно важливим є удосконалення механізмів обліку доходів. У системі обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком від операційної діяльності підприємств є дуже важливою.

За значенням для користувачів вона займає місце поряд з інформацією про активи, зобов'язання та капітал підприємства.

Для ефективного управління прибутком від операційної діяльності підприємства необхідне удосконалення існуючих інструментів та підходів до управління, розробка обліково - аналітичного забезпечення, здатного оперативно та якісно задовольняти різноманітні потреби системи управління в процесі розробки та оптимальних управлінських рішень.

Ринкові умови господарської діяльності вимагають від суб'єктів господарювання забезпечення стійкого економічного розвитку, врахування особливостей ринкової кон'юнктури, результативного ведення господарського процесу, зростання рівня самофінансування та інноваційного удосконалення діяльності підприємств. В таких умовах, проблема обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком від операційної діяльності підприємств має

актуальність та практичну цінність її вирішення. Позитивне значення фінансового результату, тобто прибуток, є основним джерелом фінансування діяльності підприємства. Адже, саме від величини цього показника залежить

рівень платоспроможності підприємства, результативності та прибутковості господарської діяльності, можливості економічного розвитку підприємства, підвищення рівня його конкурентоспроможності. Тому дослідження обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком від операційної діяльності підприємств, його взаємозв'язку та взаємодії з іншими економічними показниками, впливу на рівень результативності господарської діяльності та динаміку потенціалу економічного зростання та розвитку підприємства представляють суттєву практичну цінність і завжди актуальні.

Питанням обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком від операційної діяльності підприємств приділяють достатньо уваги як вітчизняні, так і зарубіжні вчені-обліковці, а також практики. Проте ці питання настільки глибокі, що були і залишаються актуальними для багатьох наукових пошуків удосконалення.

Дослідженню проблем організації і методики обліку та аналізу операційної діяльності значну увагу приділили у своїх працях відомі вітчизняні вчені: Р. Ф. Бруханський, Л. Р. Воляк, С. Ф. Голов, Л. В. Гуцаленко, М. Я. Дем'яненко, В. М. Жук, В. П. Завгородній, Г. Г. Кірейцев, М. В. Кужельний, І. Д. Лазаришина, М. М. Коцупатрий, С. Ф. Легенчук, В. Б. Моссаковський, М. Ф. Олійчук, М. С. Пушкар, В. С. Рудницький, В. Я. Савченко, П. Т. Саблук, В. К. Савчук, В. В. Сопко, Д. К. Сук, Н. М. Ткаченко, М. Г. Чумаченко та інші [32, 46, 47].

Активно займалися вирішенням зазначених проблем зарубіжні вчені: Х. Андерсен, А. Бабо, П. С. Безруких, Л. А. Бернстайн, І. А. Бланк, Р. Брейлі, Ван Бреда, К. Друрі, Б. Нидлз, В. Ф. Палій, Я. В. Соколов, Е. С. Хендріксен, А. Д. Шеремет та інші.

Враховуючи, що деякі аспекти економічного змісту, методики обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком від операційної діяльності підприємств на сьогодні залишаються недостатньо дослідженими або носять проблемний характер, вважаємо за доцільне більш детально обґрунтувати економічний зміст операційної діяльності. У зв'язку з цим, в сучасних умовах,

необхідно створити таку систему обліково-аналітичного забезпечення операційної діяльності, яка б задовольняла потреби користувачів облікової інформації, а головне – потреби управління.

При цьому великого значення набувають також показники рентабельності, які є відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства. Тому, важливо знати сутність прибутку та рентабельності, фактори, що впливають на їх величину, на резерви збільшення прибутку і підвищення рентабельності.

Доходи підприємства незалежно від галузі діяльності, форми власності та інших факторів мають велике значення для економіки. За рахунок вирахувань з доходу та податку на прибуток підприємств формується основна частина ресурсів держави. Збільшення величини прибутку підприємств пов'язано з підвищенням обсягів отримуваних доходів та зі зменшенням собівартості реалізованої продукції, робіт, послуг.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці підходів і рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком від операційної діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі завдання:

– дослідження економічної сутності прибутку від операційної діяльності підприємства як об'єкта обліку і аналізу;

– вивчення основних принципів формування та розподілу прибутку підприємства від операційної діяльності;

– дослідження оцінки нормативно-правового забезпечення обліку та аналізу прибутку підприємства від операційної діяльності;

– розкриття аналітичної оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства;

– провести організацію синтетичного та аналітичного обліку прибутку від операційної діяльності підприємства;

– дослідження відображення прибутку підприємства від операційної діяльності у звітності підприємства;

– вивчення шляхи вдосконалення обліку прибутку від операційної діяльності;
 – розкриття методичних прийомів та організації аналізу прибутку підприємства від операційної діяльності;

– проведення оцінки стану прибутку від операційної діяльності та аналіз факторів його формування;

– дослідження напрямів оптимізації розміру і структури прибутку від операційної діяльності;

Об'єктом дослідження є процес ТОВ «Астарта Прихоролля».

Предметом дослідження є обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком від операційної діяльності підприємств.

Методи дослідження. В процесі написання магістерської роботи використовувалися загальнонаукові і спеціальні методи: теоретичного узагальнення, порівняння, причинно-наслідкового зв'язку, спостереження, системного аналізу, аналогії, порівняння, конкретизації, індукції та дедукції, факторний аналіз, метод аналітичного вирівнювання.

Теоретичним та методологічним базисом проведення наукового вивчення є системний підхід і діалектичний метод пізнання щодо дослідження економічних та облікових явищ, чинне законодавство України. Ґрунтовні наукові праці дослідників із проблемами обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком від операційної діяльності підприємства.

Джерелами дослідження є законодавчі та нормативні акти України, методичний та інструктивний матеріал з формування обліково-аналітичних показників звіту про фінансові результати, праці вітчизняних та зарубіжних вчених, дані первинних і зведених документів, реєстрів бухгалтерського обліку та фінансової звітності ТОВ «Астарта Прихоролля» .

НУБІП України

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПРИБУТКУ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТА ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ

Прибуток є однією із найважливіших економічних категорій. Адже, з одного боку, він є одним із ключових параметрів, який визначає ефективність діяльності суб'єкта господарювання, а з іншого джерелом фінансових ресурсів для подальшого розвитку підприємства.

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є одержання прибутку, а тому він є одним із основних економічних показників, адже виявляє ефективність функціонування всіх господарських процесів.

На прибуток підприємства впливає значна кількість факторів, проте фундаментальну роль відіграє – якість прийняття управлінських рішень, що вимагають від власників, управлінців, менеджерів різних рівнів враховувати потреби підприємства. Так, жодне із малих, середніх чи великих підприємств не може займатись господарською діяльністю без фінансових ресурсів, необхідних грошових резервів, що також мають вплив на виробничий і соціальний потенціал підприємства, а отже вимагають прибуткових фінансових вкладень.

Дефініцію «прибутку», зазвичай, розкривають його характерні ознаки та функціональні особливості. Тому під поняттям «прибуток» можна розуміти:

форму доходів підприємця, який здійснює певний вид діяльності (виключаючи політичну, благодійну і т. ін. діяльності);

– основний фінансовий результат вдалого та успішного здійснення бізнесу, в який підприємець здійснив вкладення свого капіталу;

– дохід у грошовій формі, що створений, як результат виробничо-господарської діяльності [12].

Прибуток – це «очищена» частина доходу утворена від понесених витрат на здійснення підприємницької діяльності, тобто це різниця між сукупними доходами та витратами, що виникають в процесі господарської діяльності. Як показник, прибуток найбільш точно відображає ефективність виробництва, обсяги виробленої продукції, її якісні характеристики, стан продуктивності праці та визначає рівень собівартості. Прибуток – це, в певній мірі, плата за ризик здійснення підприємницької діяльності. Сутність прибутку також полягає в тому, що він є джерелом забезпечення внутрігосподарських потреб підприємства і джерелом формування бюджетних ресурсів, позабюджетних та благодійних фондів.

Водночас, прибуток – це показник, який формується на мікрорівні, тобто на рівні конкретного підприємства. Саме тому, прибуток відображає результати фінансово-господарської діяльності підприємств, як суб'єктів господарювання, і піддається впливу значної кількості чинників. В залежності від розвитку ринкових відносин, галузі господарства, сфери діяльності, форми власності формуються особливості прибутку підприємств.

Відповідно до положень стандартів бухгалтерського обліку, прибуток є сумою, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати [35].

За своєю сутністю прибуток має як кількісне, так і якісне визначення. Саме у їх змістовній єдності розкривається значення прибутку та його справжній економічний зміст.

Він є системою економічних відносин між підприємцями-роботодавцями, власниками засобів виробництва та найманими працівниками через виробництво, розподіл та привласнення створеної додаткової вартості, котра відособлюється у вигляді надлишку над витратами вкладеного капіталу. Це якісне вираження прибутку, що свідчить про його об'єктивну економічну категорію. З іншого боку, він трактується як результат господарської діяльності окремого підприємства або галузі економіки і визначається різницею між виручкою, що отримана від продажу продукції (послуг), і сумою витрат на її

виробництво. Така позиція свідчить про кількісне визначення означеної категорії [42].

Прибуток як економічний показник являє собою різницю між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції. В процесі управління прибутком підприємства головна роль відводиться формуванню прибутку по операційній діяльності.

Операційна діяльність – це основний вид діяльності підприємства, з ціллю здійснення якою воно створене. Характер операційної діяльності підприємства

визначається перш за все специфікою галузі економіки, до якої воно належить.

Основу операційної діяльності більшості підприємств здійснює виробничо-комерційна чи торгівельна діяльність, яка доповнює здійснюване ним інвестиційної і фінансової діяльності. Разом з цим, інвестиційна діяльність є фундаментом для інвестиційних компаній, інвестиційних фондів і інших інвестиційних інститутів, а фінансова діяльність є основою для банків і інших фінансових інститутів.

Прибуток від операційної діяльності підприємства є якісним показником, поза як в його розмірі відображається зміна обсягу товарообороту, доходів підприємства, рівня використання ресурсів, величини витрат і обороту. Таким чином, прибуток від операційної діяльності синтезує в собі всі сторони діяльності підприємства, характеризує ефективність його господарської діяльності в цілому.

Що ж до основних функцій прибутку, то до них можна віднести: оцінку підсумків діяльності підприємства, розподіл доходу між державою та підприємством, між підприємством і його робітниками, між невиробничою і виробничою сферою; між джерелом створення фондів економічного стимулювання та соціальних фондів [17].

Прибуток підприємства виконує такі функції: функція оцінки самостійної діяльності підприємства, функція розподілу, функція економічного

стимулювання підприємства та робітників, функція захисту, функція оцінки вартості підприємства [19].

На формування величини та якості операційного прибутку впливають такі чинники як: обсяг і структура виробництва, обсяги реалізації, витрати, ціна та собівартість. Тому для того, щоб підприємство отримало належний прибуток першочергово потрібно визначити яка саме продукція користується попитом серед населення і врахувати запити споживачів, а також врахувати корисність та якість обраного товару, які будуть впливати на ціну і формування попиту, які забезпечать прибутковість підприємству в майбутньому. Також постійно вести

наукові дослідження з аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів, приділяти більше уваги дизайну продукції, також рекламі. Усувати канали з втрати прибутку (виплата різних штрафів, пені, неустойок), чітко і своєчасно виконувати угоди з поставок продукції, підвищувати оптові та інші відпускні ціни на продукцію, але так, щоб ці ціни відповідали якості продукції [13].

Метою діяльності підприємства ТОВ «Астарта Прихоролля» є діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів для отримання прибутку. Предметом діяльності є діяльність у галузі вирощування зернових та технічних культур.

1.2. Основні принципи та оцінка формування та розподілу прибутку підприємства від операційної діяльності

Значення прибутку підприємства від операційної діяльності залежить від багатьох чинників, кожний з яких позитивно або негативно впливає на кінцевий результат. Всі фактори, від яких залежить прибутковість, можна поділити на зовнішні (фактори, які не залежать від діяльності суб'єкта господарювання) та внутрішні (фактори, які залежать від діяльності підприємства).

Серед зовнішніх факторів Р.М. Циган та О.С. Савченко виділяють три групи:

– загальноекономічні фактори (розвиток на основі власності виробничих відносин, формування організаційно-правових структур ринкового типу, створення інфраструктури ринку);

– ринкові фактори (суттєве коливання попиту і пропозиції, рівень реальних доходів населення, нестабільність фінансового ринку);

– інші фактори (політична нестабільність, негативні демографічні тенденції та ін.) [49].

Серед внутрішніх факторів ці ж науковці виокремлюють наступні три групи факторів: виробничі фактори (використання матеріально-технічної бази виробництва та трудового потенціалу), інвестиційні фактори (впровадження у виробництво нових засобів праці, витрати інвестиційних ресурсів), фінансові фактори (формування фінансової стратегії, планування діяльності, структура джерел фінансування).

Б. М. Литвин та М. В. Стельмах [35] зазначають, що на абсолютну величину прибутку впливають:

- результати фінансово-господарської діяльності підприємства;
- сфера діяльності;
- галузь господарства;

– установлені законодавством умови обліку фінансових результатів.

М. В. Наумова виділяє два види факторів, які впливають на прибуток підприємства від операційної діяльності:

– внутрішні фактори – чинники, які позначаються на розмірі прибутку підприємства через збільшення обсягу випуску і реалізації продукції, поліпшення якості продукції, підвищення відпускних цін, зниження витрат виробництва і реалізації продукції (рівень господарювання; компетентність керівництва і менеджерів; конкурентоспроможність продукції; рівень організації виробництва і праці; продуктивність праці; стан і ефективність виробничого і фінансового планування);

– зовнішні фактори – фактори, які не залежать від діяльності підприємства, але можуть мати значний вплив на величину прибутку

(кон'юнктура ринку, рівень цін на споживані матеріально-сировинні і паливно-енергетичні ресурси, норми амортизаційних відрахувань, природні умови, державне регулювання цін, тарифів, відсоткових ставок, податкових ставок і пільг, штрафних санкцій) [39].

Перераховані фактори впливають на прибуток не прямо, а через обсяг реалізованої продукції і собівартість. При здійсненні виробничо-господарської діяльності підприємства всі ці фактори знаходяться в тісному взаємозв'язку і взаємозалежності.

І. І. Чернега зазначає, що прибуток досить чутливий до різноманіття внутрішніх та зовнішніх факторів впливу, а також до інвестиційної, податкової і кредитної політики. На величину прибутку впливають внутрішні фактори, безпосередньо пов'язані з підприємством, а також зовнішні, серед яких науковець акцентує увагу на фінансовій політиці держави. Окрім цього на кінцеву величину прибутку підприємства від операційної діяльності як фінансового показника впливає порядок формування доходів та витрат за сферами діяльності підприємства, встановленими державою. Слід зазначити, що в економічній літературі погляди науковців щодо класифікації факторів різноманітні [51].

З. В. Задарожний поділяє фактори на залежні та незалежні від діяльності підприємства. До залежних факторів відносить рівень господарювання, компетентність працівників, конкурентоспроможність продукції, організацію виробництва та праці, продуктивність праці, стан та ефективність фінансового планування. До незалежних факторів включає такі як кон'юнктура ринку, рівень цін на матеріально-сировинні та паливно-енергетичні ресурси, норми амортизаційних відрахувань [22].

О. Н. Отпущеннікова також розподіляє фактори на залежні й незалежні. До незалежних (зовнішніх) вона відносить стан ринку, ціну та тарифи на паливо, енергію, норми амортизації, систему оподаткування, обсяг та якість природних ресурсів. До залежних (внутрішніх), на її думку, належать обсяг та якість

продукції, величина собівартості та інших затрат, рівень організації праці, економічна зацікавленість працівників та розвиток виробництва [41].

В. Л. Корінев виділяє три групи факторів прибутку:

- сфера виробництва – це тобто обсяг, якість продукції, асортимент, рівень оптових цін;

- сфера звернення – організація реалізації продукції, взаємозв'язок зі споживачами; фактори, котрі не залежать від діяльності підприємства, а саме перебої

- матеріально-технічне постачання, проблеми з транспортом для відвантаження готової продукції [28].

Виходячи із вищенаведеного, у наукових колах немає однозначності щодо структури та видів факторів впливу на формування прибутку підприємства від операційної діяльності. Разом з тим, більшість вчених виділяють серед факторів

впливу зовнішні і внутрішні, а також контрольовані (неконтрольовані), регульовані (нерегульовані). Проаналізувавши думки різних науковців, ми

сформулювали свій перелік основних факторів, що впливають на формування прибутку підприємства від операційної діяльності та здійснили їх групування за певними видами (рис. 1.1).

Розглянута група факторів грає в сучасних умовах першорядну роль щодо функціонування господарюючих суб'єктів. Більш того, ці чинники, в основному визначають сферу діяльності підприємства, впливають на прийняття

рішень щодо розширення або згорання діяльності. Контроль за впливом факторів здійснюється менеджерами підприємства.

При формуванні кінцевого фінансового результату роботи підприємства його величина визначається при порівнянні доходів та витрат. Розраховуючи бухгалтерський прибуток, враховують доходи, які підприємство отримало

впродовж звітного періоду. Надходження від реалізації продукції, товарів та послуг оцінюють за вартістю обміну продукції або послуг підприємства. Таке

значення є грошовим еквівалентом прав на грошові кошти, які мають бути отримані внаслідок операції продажу.

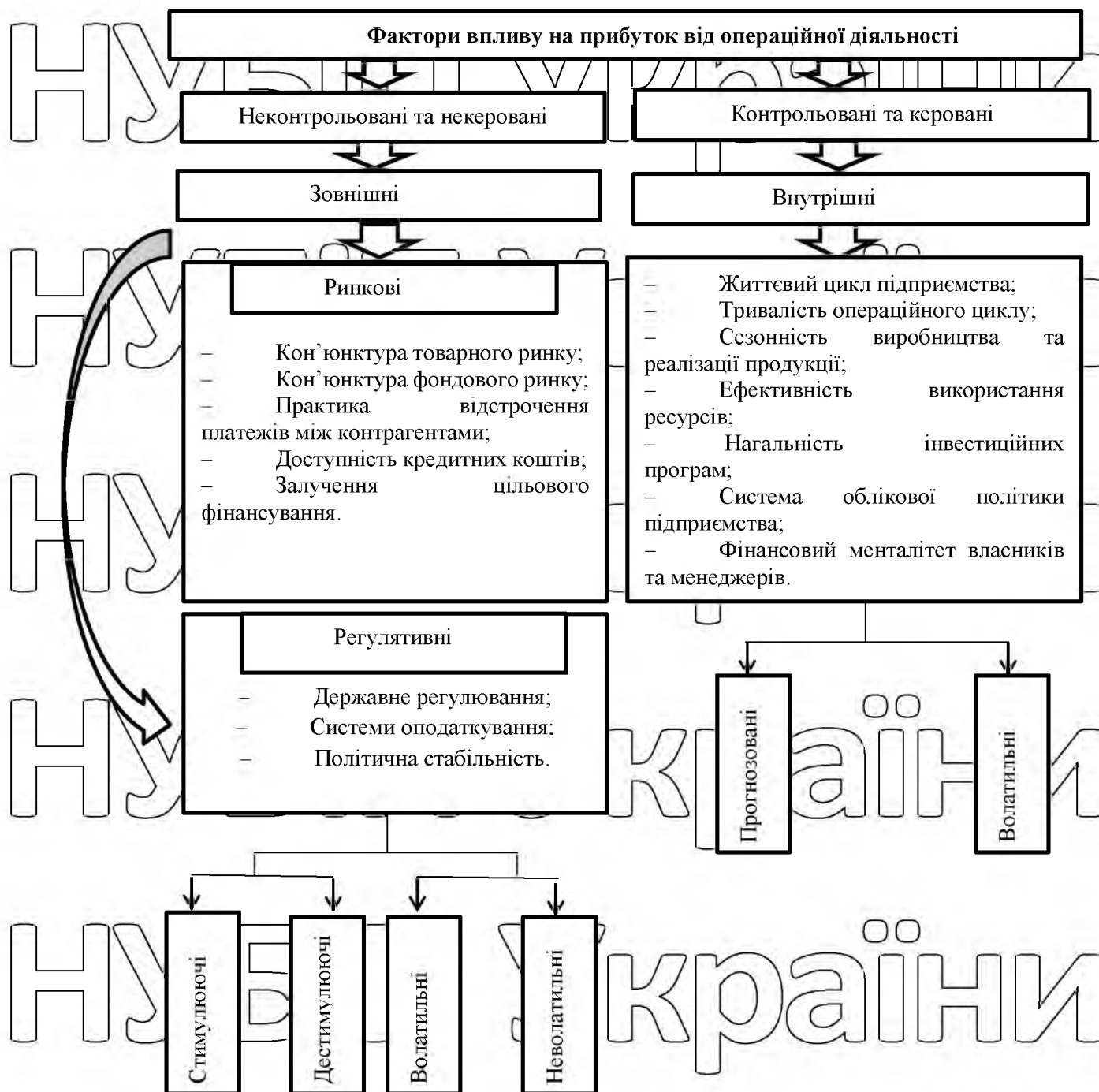

Рис. 1.1. Основні фактори впливу на формування прибутку підприємства в операційної діяльності

Операційний фінансовий результат - це синтетичний показник, який формується шляхом додавання результату основної діяльності та результату іншої операційної діяльності. Останній, в свою чергу, визначається як різниця

інших операційних доходів і витрат [21]. Розглянемо схему формування прибутку від операційної діяльності на рис. 1.2.

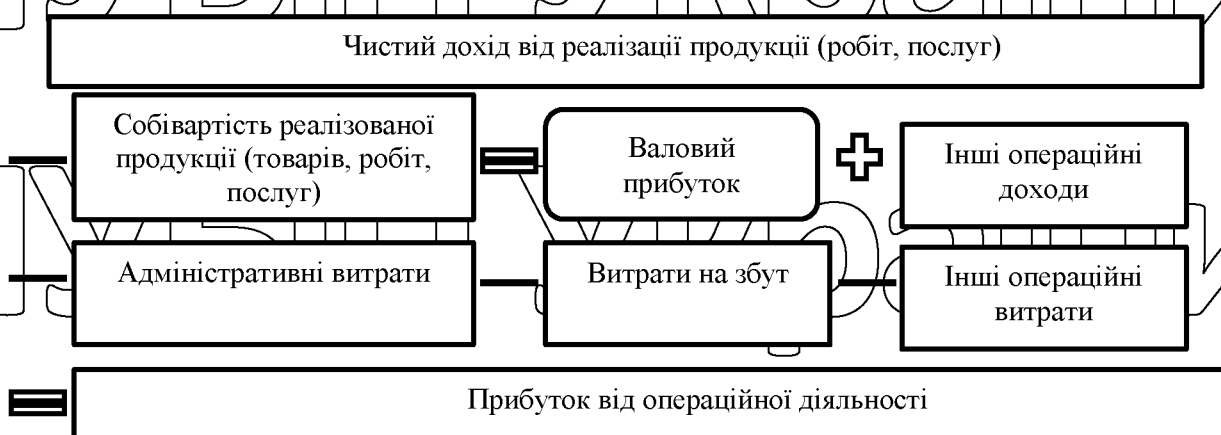

Рис. 1.2. Модель формування прибутку від операційної діяльності

Прибуток, в тому числі і прибуток від операційної діяльності не є сталою величиною, його розмір зумовлено багатьма чинниками. На величина прибутку впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. Різноманиття факторів, що впливають на прибуток, вимагає їхньої класифікації, що у той же час має важливе значення для визначення основних напрямків пошуку резервів підвищення ефективності господарювання [25].

Прибуток від операційної діяльності підприємства являє собою результуючий фінансовий показник, що унеможливає його безпосереднє використання як об'єкта управління і вимагає формування важелів впливу на величину прибутку через вплив на фактори його формування та використання [18].

Операційна діяльність підприємства характеризується наступними основними особливостями, визначаючими характер формування прибутку:

1. Вона є головним компонентом усієї господарської діяльності підприємства, основною метою його функціонування. Основний обсяг сформованих активів, основна чисельність персоналу підприємства обслуговують цю діяльність. Відповідно, прибуток від операційної діяльності розвитку будь-яких інших видів діяльності не повинний вступати в протиріччя з розвитком

операційної діяльності, а тільки підтримувати її. Відповідно і прибуток від інвестиційного, фінансового й іншого видів діяльності не повинна формуватися на шкоду формуванню прибутку від операційної діяльності.

2. Інтенсивність розвитку операційної діяльності є основним параметром оцінки окремих стадій життєвого циклу підприємства. Відповідно можливості формування операційного прибутку на різних стадіях життєвого циклу підприємства визначають мети і задачі не тільки політики керування прибутком, але і спрямованість загальної стратегії розвитку підприємства.

3. Господарські операції, що входять до складу операційної діяльності підприємства, носять самий регулярний характер. У порівнянні з операціями інших видів діяльності частота операцій по ній найвища. Це визначає регулярність формування операційного прибутку в нормальних умовах господарювання підприємства.

4. Операційна діяльність підприємства орієнтована в основному на товарний ринок, у той час як фінансова й інвестиційна його діяльність здійснюються переважно на фінансовому ринку. При цьому, операційна діяльність зв'язана з різними видами і сегментами товарного ринку, обумовленими специфікою використовуваної сировини і матеріалів, складом використовуваного устаткування, характером готової продукції. Відповідно й умови формування операційного прибутку в значній мірі зв'язані зі станом кон'юнктури відповідних видів і сегментів товарного ринку.

5. Здійснення операційної діяльності зв'язано з капіталом, вже інвестованим у неї, у той час як майбутнє інвестування капіталу є предметом інвестиційної і фінансової діяльності перед прийняттям. Інвестований в операційну діяльність капітал приймає форму операційних активів підприємства. Від складу цих активів, їхньої збалансованості, швидкості звертання й інших характеристик значною мірою залежить здатність підприємства генерувати операційний прибуток. Тому одним з важливих факторів успішного формування операційного прибутку є ефективне керування операційними активами підприємства.

6. У процесі операційної діяльності споживається значний обсяг живої праці, на відміну від інвестиційної і фінансової діяльності, де витрати цієї праці несуттєві. Відповідно і здатність підприємства генерувати операційний прибуток у значній мірі залежить від достатності використовуваних трудових ресурсів, професійного і кваліфікаційного складу персоналу і т.п. Використання живої праці значною мірою визначає специфіку операційних витрат, зв'язаних зі стимулюванням персоналу, забезпеченням належних умов праці, формуванням особливих видів податкових платежів підприємства і т.п., що відбивається і на умовах формування операційного його прибутку.

Тому рівень операційного прибутку, одержуваний підприємством при різних альтернативних варіантах господарювання, повинний у першу чергу співвідноситися з рівнем операційного ризику. Розглянуті особливості формування операційного прибутку, зв'язані зі специфікою здійснення операційної діяльності підприємства, вимагають всебічного обліку в процесі керування нею.

1.3. Оцінка нормативно-правового забезпечення обліку та аналізу прибутку підприємства від операційної діяльності

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання залежить від нормативної бази, яка регулює правові та економічні відносини підприємства з державою, з іншими підприємствами та організаціями, з персоналом тощо. Тому одним із важливих питань є огляд нормативно-правової бази з обліку і аналізу прибутку від операційної діяльності підприємства. Нормативна інформація щодо доходів підприємства за напрямками використання має на меті, перш за все, забезпечення таких функцій управління, як аналіз, контроль та прогнозування доходів. Особливої уваги заслуговує відповідне нормативне забезпечення аналізу прибутку від операційної діяльності підприємств, оскільки «Обліково-аналітична інформація також формується в процесі розкриття інформації, яка міститься у фінансовій звітності. Економічний аналіз забезпечує якісне і кількісне розкриття такої інформації».

Систему нормативного регулювання фінансового обліку прибутку від операційної діяльності підприємства можна представити н'ятьма рівнями, кожен з яких охоплює ряд документів.

Конституція України є найголовнішим нормативно-правовим документом в Україні. В ній зазначаються економічні права та свободи громадян, можливості людини і громадянина у сфері виробництва, розподілу, обміну і використання матеріальних благ. Саме вони повинні гарантувати економічну свободу людини, її розвиток як вільної, забезпеченої у своїх життєвих потребах особистості. Конституція України регулює забезпечення діяльності будь-якого підприємства, установи та організації, проголошує права та обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності та громадян.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» є основним документом з регулювання бухгалтерського обліку в Україні, який визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [2].

Основними законодавчо-нормативними документами є Податковий кодекс України, Господарський кодекс України та Цивільний кодекс України [1,8,9].

Податковий кодекс України визначає особливості обліку податкових зобов'язань, зокрема дає зрозуміти сутність доходів; регламентує їх склад та особливості визначення окремих елементів, визначає платників податку, об'єкт оподаткування, оподаткування операцій особливого виду, дохід який оподатковується і який не оподатковується.

Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності, які ґрунтуються на різноманітності господарських суб'єктів різних форм власності. Господарський кодекс України націлений на забезпечення зростання ділової активності господарських суб'єктів, розвиток підприємництва і на цій основі збільшення ефективності суспільного виробництва.

Укази й розпорядження Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України.

До інших нормативно-правових документів, які регламентують загальні положення щодо визначення прибутку від операційної діяльності підприємства:

Постанова КМУ № 419 редакція від 14.06.2022 р. «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності». Вона визначає порядок, загальні вимоги і строки представлення фінансової звітності юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми і форми власності [6].

Положення Міністерства фінансів України № 88 редакція від 10.08.2021р. «Про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку», яке встановлює порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами [7].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Слід зазначити, що нормативно-правові акти України, які пов'язані з обліком та контролем доходів перебувають під постійною увагою вчених та практиків. В результаті чого в нормативно-правові акти періодично вносяться зміни, доповнення, а іноді виникають нові або принципово поліпшені акти. Так

ПК 02.2013 наказом №73 було прийнято НП(С)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» замість П(С)БО №1, 2, 3, 4, 5.

У бухгалтерському обліку та фінансовій звітності прибутку від операційної діяльності підприємства відображаються в момент їхнього виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Отже, бухгалтерський облік ведуть, а звітність складають на основі облікового принципу нарахування: прибуток відображають у бухгалтерському обліку і відповідно у фінансовій звітності за відвантаженням продукції (товарів), виконанням робіт, наданням послуг незалежно від термінів одержання грошових коштів або їхніх еквівалентів від покупців (замовників).

— Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і

організацій, Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти та методичні рекомендації Міністерства фінансів та інших організацій, які розробляються та затверджуються на основі П(С)БО.

– Наказ про облікову політику підприємства, робочий план рахунків підприємства та інші документи (накази, розпорядження) щодо організації прибутку від операційної діяльності підприємства.

На останньому рівні в нормативних документах висвітлена специфіка ведення обліку на окремому підприємстві. Нормативні документи розроблені на основі документів вищих рівнів та враховують специфіку операцій, що мають місце на конкретному підприємстві. Наказ про облікову політику є внутрішнім документом конкретного підприємства і тому має велике значення для організації його бухгалтерського обліку. Наказ про облікову політику містить опис методів оцінок, які використовуватимуться підприємством при складанні фінансових звітів, а також конкретних аспектів облікової політики щодо окремих об'єктів та статей обліку.

Перші чотири рівні регулюються на рівні держави і є обов'язковими для виконання усіма підприємствами та організаціями. При чому документи певного рівня не повинні протирічити документам більш вищого рівня. Документи четвертого рівня формуються безпосередньо на підприємстві.

Отже, нормативно-правове забезпечення обліку – це сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі (законодавчої, виконавчої та представницької), Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств, і, власне кожного підприємства зокрема, які забезпечують повноцінне функціонування та динамічний розвиток бухгалтерського обліку, фінансової звітності й економічного контролю в нашій державі.

Можна зробити висновок, що нормативне регулювання прибутку від операційної діяльності підприємства є п'ятирівневим. Воно регулюється як законами та кодексами, положення яких є обов'язковими до виконання усіма

підприємствами України, так і спеціально розробленими на підприємстві положеннями, що враховують специфіку його діяльності.

Для некращення нормативно-правових актів України щодо обліку та аналізу прибутку від операційної діяльності підприємства та одержання потрібного результату від їх використання я пропоную виконати поставлені завдання:

1. Забезпечити проведення повної інвентаризації всіх нормативно-правових актів України, які мають зв'язок з обліком і аналізом доходів для того, щоб виявити повторення пунктів даних актів та непередбачених ситуацій.

2. Створити та оновлювати довідково-інформаційну базу підприємств з питань обліку, аналізу, оподаткування, які виникли протягом звітного періоду.

3. Головні бухгалтери, аудиторів та ревізорів повинні вести робочі записи щодо неоднозначних моментів у нормативно-правових актах та ділитися з іншими особами сформованими висновками через фахові бухгалтерські видання.

Висновки до розділу 1

Операційна діяльність – це основний вид діяльності підприємства, з ціллю здійснення якою воно створене. Характер операційної діяльності підприємства визначається перш за все специфікою галузі економіки, до якій воно належить. Основу операційної діяльності більшості підприємств здійснює виробничо-комерційна чи торгівельна діяльність, яка доповнює здійснюване ним інвестиційної і фінансової діяльності. Разом з цим, інвестиційна діяльність є фундаментом для інвестиційних компаній, інвестиційних фондів і інших інвестиційних інститутів, а фінансова діяльність є основою для банків і інших фінансових інститутів.

Прибуток від операційної діяльності підприємства є якісним показником, поза як в його розмірі відображається зміна обсягу товарообороту, доходів підприємства, рівня використання ресурсів, величини витрат-обертання. Таким чином, прибуток від операційної діяльності синтезує в собі всі сторони

діяльності підприємства, характеризує ефективність його господарської діяльності в цілому.

Операційний фінансовий результат - це синтетичний показник, який формується шляхом додавання результату основної діяльності та результату іншої операційної діяльності. Останній, в свою чергу, визначається як різниця інших операційних доходів і витрат.

Прибуток від операційної діяльності підприємства являє собою результуючий фінансовий показник, що унеможливує його безпосереднє використання як об'єкта управління і вимагає формування важелів впливу на величину прибутку через вплив на фактори його формування та використання.

Прибуток від операційної діяльності підприємства являє собою результуючий фінансовий показник, що унеможливує його безпосереднє використання як об'єкта управління і вимагає формування важелів впливу на величину прибутку через вплив на фактори його формування та використання.

Прибуток від операційної діяльності підприємства являє собою результуючий фінансовий показник, що унеможливує його безпосереднє використання як об'єкта управління і вимагає формування важелів впливу на величину прибутку через вплив на фактори його формування та використання.

Прибуток від операційної діяльності підприємства являє собою результуючий фінансовий показник, що унеможливує його безпосереднє використання як об'єкта управління і вимагає формування важелів впливу на величину прибутку через вплив на фактори його формування та використання.

Прибуток від операційної діяльності підприємства являє собою результуючий фінансовий показник, що унеможливує його безпосереднє використання як об'єкта управління і вимагає формування важелів впливу на величину прибутку через вплив на фактори його формування та використання.

Прибуток від операційної діяльності підприємства являє собою результуючий фінансовий показник, що унеможливує його безпосереднє використання як об'єкта управління і вимагає формування важелів впливу на величину прибутку через вплив на фактори його формування та використання.

Прибуток від операційної діяльності підприємства являє собою результуючий фінансовий показник, що унеможливує його безпосереднє використання як об'єкта управління і вимагає формування важелів впливу на величину прибутку через вплив на фактори його формування та використання.

РОЗДІЛ 2.

НУБІП УКРАЇНИ

ОБЛКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АСТАРТА ПРИХОРОЛЛЯ»

2.1. Аналітична оцінка фінансово-економічної діяльності ТОВ

«Астарта Прихоролля»

НУБІП УКРАЇНИ

ТОВ «Астарта Прихоролля» є дочірньою компанією агрохолдингу «Астарта». Виробничі потужності ТОВ «Астарта Прихоролля» розташовані в

Полтавській області України. Підприємство спеціалізується на виробництві

цукрового буряка, зернових та олійних культур, молочному тваринництві.

Компанія зарекомендувала себе як зростаюча, ефективна, а також надійний партнер і постачальник

Компанія має сильну управлінську команду та мотивований ключовий

персонал з багаторічним досвідом роботи у сфері продовольства і сільського

господарства. Юридична адреса: 37823, Полтавська область, Хорольський район, село Староаврамівка, вулиця Шевченка, будинок № 21.

Метою стратегії ТОВ «Астарта Прихоролля» є сприяння охороні

навколишнього середовища цілі шляхом використання елементів вуглецевого

землеробства тощо стійкі технології. ТОВ «Астарта Прихоролля» має

величезний потенціал у поглинанні вуглецю шляхом органічного або

вуглецевого землеробства, що передбачає зниження обробка ґрунту, посів

покривних культур, серед іншого та забудова органічних речовин у ґрунті, тим

самим покращуючи його здоров'я. Це таким чином, органічне землеробство

сприяє видаленню CO² з атмосфери.

З 2020 року ТОВ «Астарта Прихоролля» практикує органічне

землеробство - виробництво рослинництва без використання синтетики хімікатів

або генетично модифіковані компоненти, тим самим сприяючи здоровішому і

більш раціональне використання природних ресурсів.

Метою стратегії є створення сприятливого середовища для сталого

розвитку, співпраці та комфорту життя людей, з якими підприємство взаємодіє

під час своєї діяльності. Ключовими компонентами стратегії є людський капітал, розвиток співробітників, права людини, охорона праці.

У ринкових умовах господарювання особливо важливе значення посідає оцінювання фінансового стану підприємства. Аналіз фінансового стану надає можливість зробити висновки щодо забезпеченості підприємства ресурсами, ефективності їх використання. Фінансовий стан підприємства відображає спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Здатність підприємства своєчасно здійснювати платежі та фінансувати власну діяльність на розширеній основі свідчить про його задовільний фінансовий стан.

Для висвітлення методичних аспектів аналізу фінансово-економічного стану підприємства нами використовувались дані фінансової звітності ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.1

**Аналіз динаміки та структури активів
ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки, тис. грн.**

№	Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018		Відхилення 2020/2019	
					Абсол., грн.	відносне, %	Абсол., грн.	Віднос- не, %
1	Активи підприємства, всього	899 338	1 159 070	1 208 540	+259 732	+28,9	+49 470	+4,3
2	Необоротні активи У % до всіх активів	508 668 56,6	643 418 55,5	612 938 50,7	+134 750 -	+6,8 -	-30 480 -	-4,7 -
3	Оборотні активи, У % до всіх активів	390 670 43,4	515 652 44,5	595 602 49,3	+124 982 -	+32 -	+79 950 -	+15,5 -
3.1	Дебіторська заборгованість У % до оборотних активів	159 664 40,8	174 298 33,8	171 023 28,7	+14 634 -	9,2 -	-3 275 -	-1,8 -
3.2	Грошові кошти та їх еквіваленти У % до оборотних активів	667 0,1	3983 0,8	13418 2,3	+3 226 -	+497,2 -	+9 435 -	+3 -
3.3	Інші оборотні активи У % до оборотних активів	773 0,2	712 0,1	3051 0,5	-61 -	-7,9 -	+2339 -	+328,5 -

За розрахованими даними нами сформовані такі висновки:

1. Загальна вартість активів підприємства за 2018-2020 рр. має тенденцію до збільшення на 259 732 грн. за 2019 р. та на 49 470 грн. за 2020 р. Цей показник має високий рівень, що свідчить про платоспроможність підприємства;

2. Вартість необоротних активів за 2019 р. в порівнянні з 2018 р. значно зросла – на 134 750 грн., що свідчить про здороження вартості основних засобів за цей рік та їх оновлення. У 2020 р. цей показник зменшився на 30 480 грн.

3. Вартість оборотних активів підприємства за 2019 р. збільшився на 124982 грн. та збільшилась на 79 950. грн. за 2020 р. Це свідчить про стійкий фінансовий стан підприємства;

5. Дебіторська заборгованість за 2019 рік збільшилася на 14 634 грн., а у 2020 р. цей показник зменшився на 3275 грн., тобто у ці роки дебітори не поспішали платити підприємству по своїм боргам;

6. Грошові кошти та їх еквіваленти за 2018-2020 рр. збільшилася на 12 661 грн. Підвищення цього показника має позитивні наслідки на роботу підприємства;

7. Інші оборотні активи за цей період збільшилися майже у тричі (на 2278 грн.), це спричинено не економією ресурсів підприємства;

Вертикальний та горизонтальний аналіз джерел утворення підприємства наведено у таблиці 2.2.

По розрахункам показників сформуємо такі висновки:

1. Загальна вартість джерел утворення активів за 2018-2020 рр. має тенденцію на збільшення на 259 732 грн. за 2019 р. та на 49 470 грн. за 2020 р. Цей показник говорить про фінансову стійкість та динамічну роботу підприємств у цей період.

2. Власний капітал підприємства у 2020 р. зменшився на 14 655 грн. порівняно з 2019 р.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки та структури джерел утворення активів ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки, тис. грн

№	Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018		Відхилення 2020/2019	
					Абсол., грн.	відносне, %	Абсол., грн.	відносне, %
1	Джерела утворення активів, всього	899 338	1 159 070	1208540	259 732	28,8	49 470	4,3
2	Власний капітал	-	837 773	823 118	-	-	-14 655	-1,7
	у % до всіх джерел утворення активів	0	72,3	68,1	-	-	-	-
3	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	771 920	213 873	232 801	-558047	-72,3	18 928	8,9
	у % до всіх джерел утворення активів	85,8	18,4	19,3	-	-	-	-
4	Поточні зобов'язання	127 418	107 424	152 621	-19 994	-15,7	45 197	42,1
	у % до всіх джерел утворення активів	14,2	9,3	12,6	-	-	-	-

3. Довгострокові зобов'язання і забезпечення за 2018-2020 рр. зросли на 539 119 грн. це негативні зміни у балансі підприємства, оскільки вони свідчать про утворення у підприємства довгострокової кредиторської заборгованості перед банками, інших довгострокових фінансових зобов'язань, відстрочених податкових зобов'язань, інших довгострокових зобов'язань.

4. Поточні зобов'язання підприємства за 2018-2020 рр. збільшились на 25 203 грн.

Показники фінансової звітності мають бути достовірними, тобто не повинні містити помилок та перекручень, що можуть вплинути на рішення користувачів.

Таблиця 2.3

Основні показники фінансової звітності ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки, тис. грн.

№	Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018		Відхилення 2020/2019	
					Абсол., грн.	віднош. е. %	Абсол., грн.	віднош. е. %
1	Середньорічна вартість основних засобів	210 731	233 237	207 828	22 506	10,7	-25 409	-10,9
2	Виручка від реалізації	410 288	520 984	499 737	110696	26,9	-21 247	-4,1
3	Собівартість	410 933	488 234	415 145	77 301	18,8	-73 089	-14,9
4	Чистий прибуток	131 727	142 157	163 823	10 430	7,9	21 666	15,2
5	Дебіторська заборгованість	156 097	169 397	171 449	13 300	8,5	2 052	1,2
6	Кредиторська заборгованість	46 401	7 066	17 213	-39 335	-84,8	10 447	143,6

За даними таблиці 2.3 видно, що підприємство є прибутковим.

Середньорічна вартість основних засобів зменшилась за рахунок їх амортизації та часткової реалізації. Зниження кредиторської заборгованості з 2018 р. до 2020 р. пов'язується з посиленням контролю за розрахунковою дисципліною та платоспроможністю обох сторін договорів.

Прибуток – це абсолютний показник, він узагальнює фінансові результати за певний період часу, але не відображає ступінь ефективності господарювання, для цього використовують показники рентабельності.

Рівень рентабельності може бути визначений як процентне відношення суми одержаного прибутку до будь-якого показника: обсягу доходу, величини витрат виробництва, середнього розміру основних фондів і оборотних коштів, суми коштів фонду оплати праці та інших.

Виручка – це дохід, що виникає у ході звичайної діяльності Компанії. Виручка визнається в сумі ціни угоди. Ціна угоди – це сума винагороди, право на яку Компанія очікує отримати в обмін на передачу контролю над обіцяними товарами чи послугами покупцю без урахування сум, одержаних від імені третіх сторін. Виручка визнається за вирахуванням знижок, повернень та податків на додану вартість та інших аналогічних обов'язкових платежів.

Таблиця 2.4

Показники рентабельності діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля» у
2018-2020 рр., тис. грн.

№	Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018		Відхилення 2020/2019	
					Абсол., грн.	відносно, %	Абсол., грн.	відносно, %
1	Чистий прибуток	131727	142157	163823	10 430	7,9	21 666	15,2
2	Виручка від реалізації продукції (товарів робіт послуг)	410288	520984	499737	110696	26,9	-21247	-4,1
3	Середньорічна вартість власного капіталу	735845	837773	823118	101 928	13,9	-14655	-1,7
4	Середньорічна вартість основних засобів	210731	233237	207828	22 506	10,7	-25409	-10,9
5	Рентабельність (збитковість) продажу %	311,5	336,5	305,1	-	25	-	-31,4
6	Рентабельність (збитковість) власного капіталу %	558,6	589,3	502,4	-	30,7	-	-86,9
7	Рентабельність (збитковість) основних засобів %	160,5	164,1	126,8	-	3,6	-	-37,3

Отже, на основі проаналізованих даних (табл. 2.4) можна зробити наступні висновки. Зменшення рентабельності виручки на 31,4% в 2020 році в порівняно з 2019 роком, свідчить про погіршення фінансової ефективності діяльності підприємства. Зменшення цього показника свідчить про відсутність можливості підприємства знижувати ціну реалізації товарів, адже, чим більше значення показника продажу, тим вищий рівень цінової конкурентоспроможності товарів.. В той же час, рентабельність власного капіталу, за 2018-2020 роки знизилась на 19%, тобто можна зробити висновок, що підприємство не ефективно використовує інвестовані власниками кошти.

Одним з найголовніших питань аналізу діяльності підприємства є аналіз структури витрат. Проаналізувавши дані про структуру витрат підприємства можна сказати, що в 2020 році найбільшу питому вагу в загальній сумі витрат займають фінансові витрати (рис.2.1)

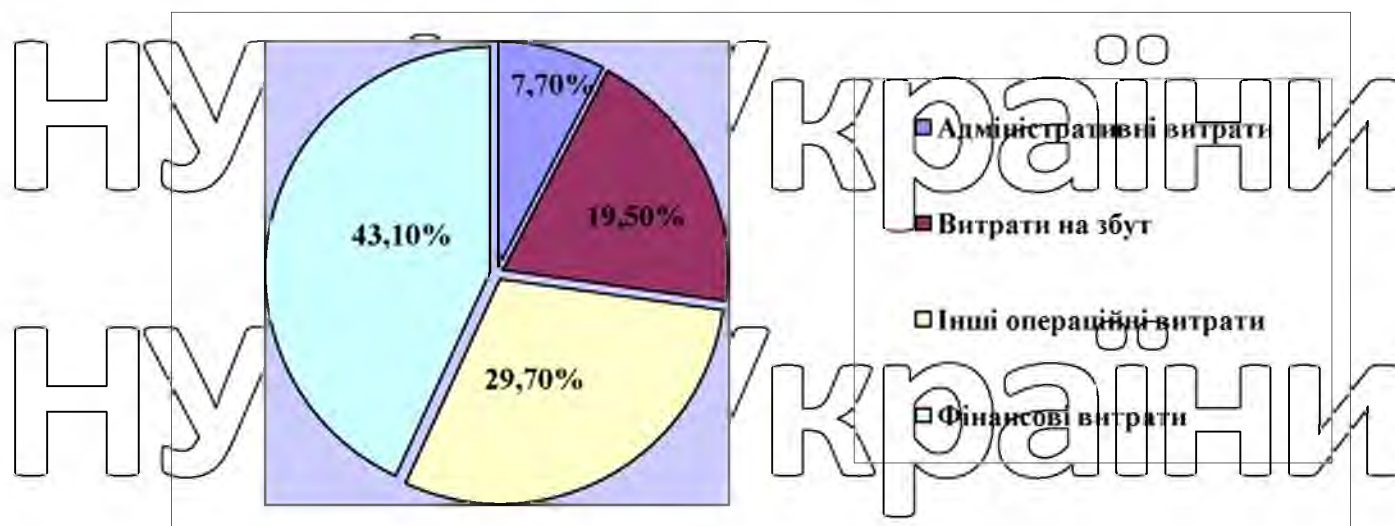

Рис. 2.1. Структура операційних витрат ТОВ «Астарта Прихоролля»,

2020 р.

У 2020 році внаслідок стабільної ліквідності було погашено 5225,025

млн гривень. Загальна сума заборгованості за кредитами станом на 31 грудня

2020 року дорівнює 1844,194 млн. гривень (у 2019 році – 3947,486 млн. гривень

та розподілена між 10 різними фінансовими установами. Керівництво вважає

важливим залучати зовнішнє фінансування від відносно широкого кола

фінансових установ для формування стабільної кредитної історії та забезпечення

оперативного доступу до фінансових ресурсів на сприятливих фінансових

умовах.

В сучасних умовах доцільно говорити про проблеми удосконалення

фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств з урахуванням

ризиків. Для аналізу підприємницького ризику, який впливає на фінансовий стан,

а також можливості формування «ризикових засобів» підприємства, необхідно

визначитись з категорією ризику.

Ризик ліквідності - це ризик того, що підприємство не зможе виконати

свої фінансові зобов'язання під час їх погашення. Завданням є підтримання

балансу між безперервністю фінансування та гнучкістю шляхом використання

умов кредитування, що надаються, в основному, постачальниками та банками.

Підприємство аналізує свої активи та зобов'язання за їх строками та планує свою

ліквідність, незалежно від очікування строків виконання зобов'язань за відповідними інструментами. У разі недостатньої або надмірної ліквідності підприємство перерозподіляє ресурси для досягнення оптимального фінансування своєї діяльності.

У додатку Б1 подано аналіз фінансових зобов'язань розподілених на групи за відповідними термінами погашення, на основі залишкового періоду на звітну дату до терміну погашення за договорами. Суми, які розкриваються у додатку, є недисконтованими потоками грошових коштів за основною сумою боргу та відсотків.

ТОВ «Астарта Прихоролля» продовжує реалізацію програм скорочення витрат за рахунок відмови від експлуатації надлишкових переробних потужностей та підвищення ефективності завдяки запуску інфраструктурних проектів. Підприємство підтримує свою бездоганну репутацію, яка сприяє її співпраці з надійними бізнес-партнерами, які мають солідну репутацію на ринку.

Крім того, пандемія COVID-19 не мала суттєвого впливу на діяльність підприємства, оскільки сільськогосподарські роботи ведуться на відкритому повітрі, а керівництво вжило оперативних заходів, спрямованих на мінімізацію впливу пандемії у відповідності до рекомендацій Уряду України, з метою забезпечення безпеки своїх працівників та збереження безперервності комерційної діяльності.

На підприємстві здійснюється виробництво продукції, відбувається безпосередній зв'язок робітника з засобами виробництва.

По таблиці 2.5 можна зробити такий висновок, що ТОВ «Астарта Прихоролля» найбільше виробляє зернові культури, при зменшенні площі посіву на 118 га. в 2020 році порівняно з 2018 роком, обсяг виробництва збільшився на 6091,40 ц.

Таблиця 2.5

Структура виробництва продукції в ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки

Продукція	2018р.		2019р.		2020р.	
	Площа, га	Обсяг виробництва, ц	Площа, га	Обсяг виробництва, ц	Площа, га	Обсяг виробництва, ц
Зернові культури	957,00	18 988,80	930,00	21 322,80	839,00	25 080,20
Пшениця озима	492,00	12 473,50	373,00	10 306,70	376,00	13 059,50
Ячмінь озимий	7,00	226,40	72,00	2 292,0	65,00	1 658,50
Жито озиме	180,00	1 793,40	167,00	3 462,40	222,00	3 507,00
Кукурудза	50,00	1 623,30	45,00	1 353,60	116,00	6 275,20
Овес	161,00	2 218,30	145,00	2 939,70		
Гречка	19,00	97,50	80,00	716,40	30,00	275,60

В цілому, можна зробити висновок, що ТОВ «Астарта Прихоролля» працювало останні 3 роки ефективно. Про це свідчить отримання чистого прибутку та виручки від реалізації, як основних факторів ефективної діяльності підприємства, проте фінансові результати в динаміці дещо погіршились. Така ситуація вимагає поглибленого вивчення можливих причин зниження ефективності діяльності, адже в майбутньому це може призвести до втрати конкурентоспроможності підприємства.

2.2 ОРГАНІЗАЦІЯ СИНТЕТИЧНОГО ТА АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ПРИБУТКУ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансові результати є надзвичайно важливим показником для суб'єкта господарювання, адже в них відображаються всі сторони діяльності підприємства. Розуміння сутності та вдосконалення облікового відображення фінансових результатів діяльності підприємства та прийняття ефективних управлінських рішень щодо подальшого їх розвитку – головна передумова

підвищення ефективності діяльності підприємства. Сутність та протиріччя фінансового результату для підприємств і бухгалтерів найбільше виражено проявляється під час формування і відображення його в бухгалтерському обліку.

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків визначення фінансових результатів проводиться через закриття субрахунків за окремим видами діяльності рахунку 79 «Фінансові результати», а разом з тим, визначення кінцевого сальдо, яке списують на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» [3].

Як економічна категорія, фінансовий результат визначається як різниця між сукупною виручкою та сукупними витратами підприємства. Перевищення валової сукупної виручки над сукупними витратами стає можливим завдяки створенню додаткової вартості. Додаткова вартість виступає у вигляді збільшення вартості товару відносно витрат на його виробництво, як прирощування всього авансового капіталу.

Таким чином, можна сказати, що основоположними поняттями фінансових результатів як економічної, так і бухгалтерської категорії є поняття доходів і витрат, тому для повного усвідомлення суті фінансових результатів необхідно розглянути їх зміст.

Доходи - це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Щодо економічної вигоди, то вона визначається як потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів. Витрати - це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власникам).

Для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, а також від надзвичайних подій у робочому плані призначені рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності».

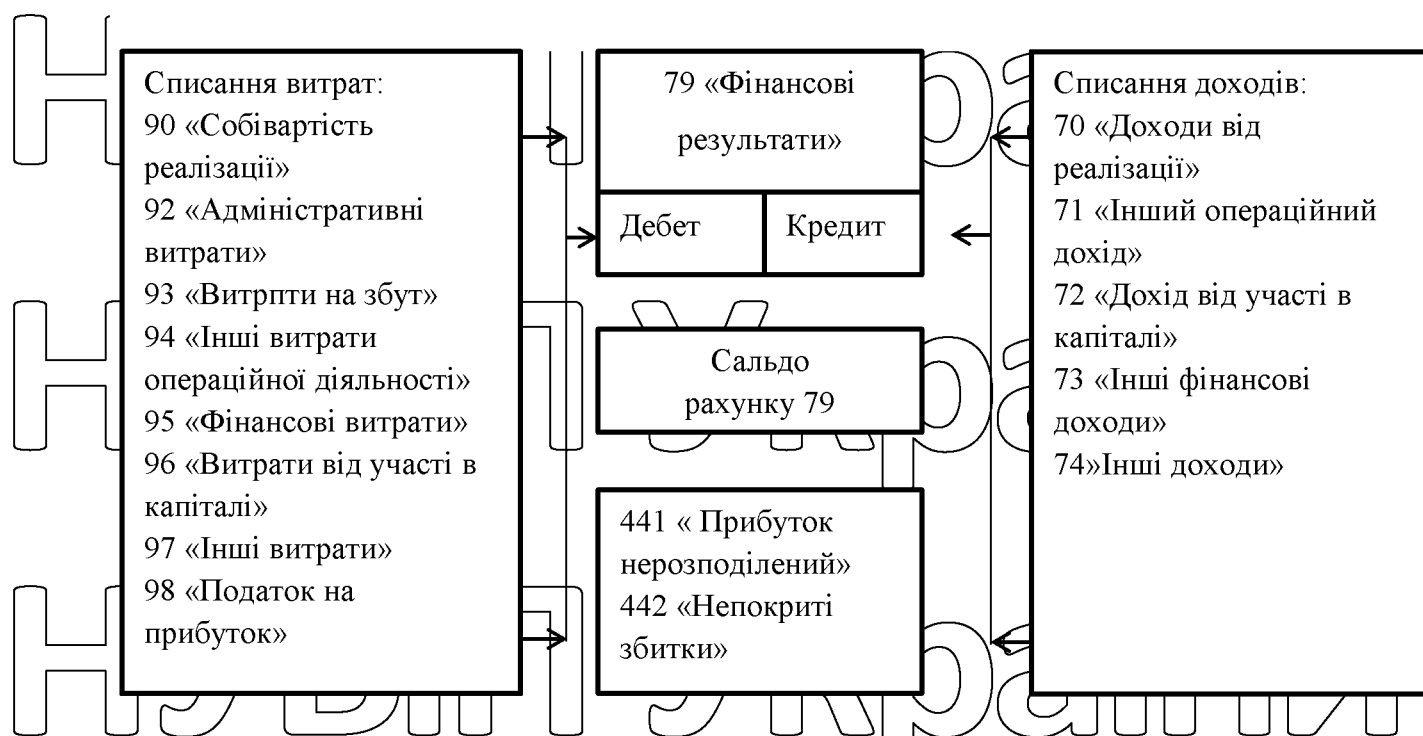

Рис.2.2 Схема формування фінансових результатів діяльності

підприємства [27]

На рахунках класу 7 протягом звітного року по кредиту відображається сума загального доходу разом із сумою непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), що включені до ціни продажу, по дебету – щомісячне відображення належної суми непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), щорічне або щомісячне віднесення суми чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати».

Рахунки 70 «Доходи від реалізації» та 71 «Інший операційний дохід» призначені для відображення доходів від операційної діяльності, а рахунок 73 «Інші фінансові доходи» – доходів від фінансової діяльності.

Рахунок 74 «Інші доходи» призначений для обліку доходів, пов'язаних передусім з інвестиційною діяльністю, та доходів, що виникають в процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною або фінансовою діяльністю.

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції, робіт, послуг, регіонами збуту та/або іншими напрямками.

визначеними підприємством. Первинними документами з обліку доходів від реалізації є розрахунки (довідки) бухгалтерії.

У відповідності з національними стандартами бухгалтерський облік повинен забезпечити отримання інформації про доходи за видами діяльності.

До основної діяльності відносять операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (робіт, послуг), які є визначальною метою створення підприємства і забезпечують основну частину його доходу.

Рахунок 70 має такі субрахунки: 701 «Дохід від реалізації готової продукції»; 702 «Дохід від реалізації товарів»; 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»; 704 «Вирахування з доходу»; 705 «Перестраховання».

За кредитом субрахунків 701-703 відображають збільшення (одержання) доходу, а дебетом – належну суму непрямих податків (акцизного збору, податку на додану вартість та інших, передбачених законодавством).

Аналітичний облік доходів від реалізації ведуть за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту та іншими напрямками, визначеними підприємствами.

На субрахунку 704 «Вирахування з доходу» за дебетом відображають суми надходжень за договорами комісії, агентськими та іншими аналогічними договорами на користь комітентів; сума наданих після дати реалізації знижок покупцям, вартість повернутих покупцем продукції та товарів. За кредитом субрахунку 704 відображають списання дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати».

На субрахунку 705 «Перестраховання» підприємства, які є страховиками узагальнюють інформацію про частки страхових платежів за договорами перестраховання. За дебетом відображають суми часток страхових платежів, що належать перестраховкам; за кредитом – частки страхових платежів, що повертаються перестраховками у разі довгострокового припинення договору перестраховання. Щомісяця сальдо субрахунку 705 списують у кореспонденції із субрахунком 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Продукція вважається проданою з того часу, коли право на її власність перейшло від продавця до покупця. Оплата за реалізовану продукцію може здійснюватися у момент передачі покупцю, після відвантаження продукції (наступна оплата) або до відвантаження продукції (попередня оплата). В зв'язку з цим можливі два методи обліку: нарахування і касовий.

Метод нарахування полягає в тому, що реалізацію відображають у момент відпуску товарів покупцю незалежно від термінів оплати. Касовий метод передбачає відображати процес реалізації після відпуску товарів і одержання оплати за них. В даний час в Україні використовують метод нарахування.

Залежно від каналів і способів реалізації та видів продукції використовують різні первинні документи для оформлення операцій.

Таблиця 2.6

**Бухгалтерські проводки з обліку доходів від реалізації продукції
(товарів, робіт, послуг)**

Господарські операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дт	Кт
Отримано довгостроковий вексель в рахунок оплати реалізованої готової продукції	16	701
Отримані в грошові кошти за реалізовану готову продукцію	30	701
Відображений дохід від реалізації готової продукції	36	701
Відображене зменшення кредиторської заборгованості перед постачальниками і підрядниками шляхом реалізації їм готової продукції	63	701
Відображена сума непрямих податків, пов'язаних з реалізацією готової продукції	701	64
Відображений дохід від реалізації товарів за готівку	301	702
Відображено дохід від продажу товарів іншим дебіторам	377	702
Відображено дохід від реалізації товарів, відвантажених покупцеві в рахунок отриманого авансу	681	702

Відпуск матеріальних цінностей на сторону підприємствам і організаціям проводять за накладними, товарно-транспортними накладними (ТТН). ТТН є підставою для списання матеріалів у продавця і оприбуткування їх у покупця.

У разі реалізації продукції окремим працівникам та різним фізичним особам зі складів за потівку використовують накладні та прибуткові касові ордери.

У разі продажу продукції, здачі виконаних робіт продавець виписує податкову накладну для відображення податку на додану вартість.

Бухгалтерський облік доходів від реалізації ведеться щодо кожного об'єкта за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок.

Бухгалтерськими документами з обліку доходів від реалізації виступають: «Прибутковий касовий ордер», виписка банку, «Рахунок фактура», «Товарно-транспортна накладна», «Накладна вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів», «Накладна», «Акт приймання виконаних підрядних робіт».

Матеріали поставляються покупцю з виписаною товарно-транспортною накладною. Документи передаються в бухгалтерію, де здійснюється їх перевірка, а потім – на склад для контролю при прийнятті матеріалів. Крім того бухгалтерія повинна встановити доцільність тієї чи іншої поставки, міру задоволення потреб установи і чи не приведе ця поставка до утворення понаднормових залишків.

Матеріали відвантажені зі складу оформляються накладними, актами. В документах обов'язково зазначаються такі дані: для кого відвантажено матеріали, номенклатурний номер, найменування, сорт, кількість, вага, ціна, сума, дата вибуття зі складу і розписка матеріально-відповідальної особи, яка відвантажила цінності. Відповідно до вище зазначених документів визнаються доходи підприємства.

Розрахункові документи вважають пред'явленими покупцеві (замовникові) за умови, що це відбулося способом, передбаченим договором (якщо розрахунки здійснюються без участі установ банків) або після подачі їх до установи банку (якщо розрахунки здійснюються через установи банків).

Якщо за умовами договору (контракту) продукцію приймає покупець (замовник) безпосередньо на підприємстві виробника, то вона вважається реалізованою після передачі її покупцеві (замовникові), оформлену

документами, передбаченими умовами договору (контракту) і з пред'явленням розрахункових документів покупцеві (замовникові).

Реалізованою вважається продукція, за яку продавець одержав кошти (або відповідну суму вартості).

2.3. Відображення прибутку підприємства від операційної діяльності у звітності підприємства

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого Наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013р. №73

фінансова звітність підприємства формується з дотриманням певних принципів, якими слід керуватись при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності [5].

Найбільш важливими принципами, яких повинні дотримуватись підприємства для обліку доходів та витрат є:

принцип нарахування;

принцип відповідності доходів та витрат.

Відповідно до принципу нарахування доходи та витрати відображаються в обліку та звітності тоді, коли вони виникають, незалежно від часу надходження і сплати грошових коштів. Фінансові звіти, складені з дотриманням цього принципу, надають користувачам інформацію не тільки про операції, що вже відбулися (тобто були отримані або виплачені грошові кошти), але й про зобов'язання виплатити грошові кошти у майбутньому або про грошові кошти, які очікується отримати у майбутньому.

Згідно з принципом відповідності доходів та витрат, для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів [50].

Користувачі фінансової звітності потребують достовірної інформації щодо величини та динаміки прибутку. Таким джерелом інформації виступає фінансова звітність, відповідність якої реальним подіям на підприємстві часто підтверджується аудиторським висновком та перевітками державних органів.

Систематизуємо інформацію про прибуток, що відображається у фінансовій звітності у таблиці 2.6.

Як видно з таблиці 2.7., у Балансі (Звіті про фінансовий стан) відображається сальдо нерозподіленого прибутку або збитку на певну дату.

Однак дана величина далеко не завжди дорівнює перевищенню усіх доходів над усіма витратами за період звіту. Від початку діяльності підприємство може отримувати як позитивні, так і негативні кінцеві результати діяльності. До величини нерозподіленого прибутку чи збитку додається фінансовий результат за попередній період.

Таблиця 2.7

Відображення інформації про прибуток у фінансовій звітності

Форма звітності	Номер рядка	Інформація, що подається
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	1420	Сальдо нерозподіленого прибутку (кредитове сальдо субрахунку 441) або непокритий збиток (дебетове сальдо субрахунку 442)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	2350	Чистий фінансовий результат за період – прибуток або збиток (кредитове або дебетове сальдо рахунку 79).
Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)	3500	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування
Звіт про власний капітал	7 стовпчик	Зміна нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) внаслідок змін облікової політики, виправлення помилок, інших змін, розподіл прибутку на виплати дивідендів, спрямування до зареєстрованого капіталу, резервного фонду, спеціальні цільові фонди
Примітки до фінансової звітності	V «Доходи та витрати»	Розшифрування деяких статей звіту про фінансові результати: інші операційні доходи, доходи та втрати від здійснення фінансових інвестицій за методом участі в капіталі, інші фінансові доходи, інші доходи

Тобто можлива ситуація, при якій підприємство отримало прибуток у звітному періоді, однак у звіті про фінансовий стан відображає збиток і навпаки.

Зважаючи на вплив результатів діяльності минулих періодів, відображений у

балансі показник прибутку не в повній мірі відображає наслідки роботи підприємства за останній рік.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) надає інформацію про прибуток як результативний показник, сформований у результаті отриманих доходів та відповідних їм витрат. На відміну від Балансу,

у цьому звіті відображається чистий фінансовий результат підприємства за період. Звіт про фінансові результати складається з 4 розділів:

1. «Фінансові результати».
2. «Сукупний дохід»
3. «Елементи операційних витрат».
4. «Розрахунок показників прибутковості акцій».

Джерелами даних звіту є обороти рахунків доходів (7 клас) та витрат (8 та 9 клас). Також враховуються дані реєстрів обліку за рахунками 23 «Виробництво», 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 16 «Довгострокові біологічні активи» та 41 «Капітал у дооцінках».

Щоб достовірно відобразити фінансові результати, необхідно перш за все дотримуватись вимог П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати» щодо питань визнання доходів та витрат відповідно. Визначення фінансових результатів відбувається внаслідок співставлення отриманих доходів та понесених для їх одержання витрат. При цьому необхідно дотримуватись принципу нарахування і відповідності доходів та витрат.

У Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) фінансові результати формуються у розрізі видів діяльності. Даний підхід дозволяє порівнювати доходи та витрати, отримані прибутки та збитки від різних напрямів діяльності підприємства.

Другий розділ звіту «Сукупний дохід» відображає зміни у власному капіталі впродовж звітного періоду у результаті господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій із власниками). У даному розділі відображаються такі показники як дооцінка (уцінка) необоротних

активів, дооцінка (уцінка) фінансових інструментів, накопичені курсові різниці та інший сукупний дохід

Н.В. Прехар надає рекомендації щодо внесення зміни у розділ І Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Науковець переконаний, що згадана форма фінансової звітності повинна містити наступні проміжні показники:

- фінансовий результат від основної діяльності;
- фінансовий результат від іншої реалізації;
- фінансовий результат від зміни цін;
- фінансовий результат від володіння активами;
- фінансовий результат від інших операцій;
- фінансовий результат від виправлення помилок;
- фінансовий результат діяльності до оподаткування;
- чистий прибуток (збиток) [44].

Якщо Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) у більший мірі відображає формування прибутку, тоді Звіт про власний капітал – його розподіл. У документі відображається зменшення прибутку внаслідок сплати дивідендів, спрямування коштів до зареєстрованого капіталу, резервного та інших фондів. Також у звіті деталізується зміна величини нерозподіленого прибутку у результаті коригування облікової політики, виправлення помилок та інших змін.

У Звіті про рух грошових коштів відображається залишок грошових коштів на початок та кінець періоду. Дані надходження та вибуття пов'язані із отриманням доходів та витрат.

У Примітках до фінансової звітності відображається інформація щодо доходів, витрат та фінансових результатів, яка не міститься у інших формах фінансової звітності, однак потребує висвітлення відповідно до вимог чинного законодавства. Зокрема відбувається розшифрування інших операційних, інших, фінансових доходів та витрат. Даний звіт потребує доопрацювання, зокрема більш глибокої подачі інформації про власний капітал [38].

Я. Д. Крупка зазначає, що додаткового розкриття потребують доходи, витрати, податок на прибуток, прибуток на акцію [29].

2.4. Шляхи вдосконалення обліку прибутку від операційної діяльності

Головна внутрішня мета діяльності будь-якого підприємства полягає в максимізації прибутку, головного чинника його економічної стійкості. Для досягнення високого рівня конкурентоспроможності продукції, особливо в умовах недосконалого конкурентного середовища, підприємства повинні активізувати інноваційну діяльність.

Дослідивши діяльність ТОВ «Астарта-Трихоролля» можна виділити низку основних напрямків, що забезпечують прибуток від операційної діяльності.

Першим таким можливим напрямком є розширення номенклатури реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Воно можливе тільки за рахунок випуску нової продукції (яка раніше не вироблялася на певному підприємстві) чи за рахунок удосконалення продукції, що вже випускається.

Наступним є максимізація ціни, за якою реалізується готова продукція або надається послуга. Але можливість збільшення ціни реалізації залежить від попиту і пропозиції на продукцію підприємства на ринку. Найважливішим є питання, яке полягає в з'ясуванні чи підприємство займає монопольне місце на ринку чи діє в умовах конкурентної боротьби. Можна сказати, що інноваційна діяльність є одним із засобів, за допомогою якого вони можуть забезпечити монопольне становище на ринку, або попит на продукцію і необґрунтовано завищувати ціну її реалізації.

По-третє, мінімізація витрат на виготовлення і реалізацію одиниці продукції (послуги). Зниження цих витрат можливе лише двома шляхами: або за рахунок мобілізації резервів технології, що вже використовується, або за рахунок освоєння нового технологічного ланцюга. При цьому мається на увазі, що освоєння нової техніки, технології, як і нових методів організації та управління

виробництвом і збутом продукції, визначається ефективністю інноваційної діяльності.

По-четверте, максимізація обсягів реалізації продукції або послуги. Слід зазначити, що збільшення обсягів реалізації продукції найменшою мірою залежить від зусиль підприємства, хоча і є певні важелі впливу на споживчий

попит. Виділимо два основних напрямки: збільшення обсягів реалізації старої (яка вже випускалася на підприємстві) продукції і нової продукції. У свою чергу, збільшення обсягів реалізації старої продукції можливе за рахунок проведення комплексу маркетингових заходів спрямованих на стимулювання збуту

(реклама, розпродаж), вихід на нові ринки зі старою продукцією, а також за рахунок підвищення споживчої привабливості (містить такі елементи як ціна продукції, якість і додаткові функції продукції).

В умовах жорсткої конкуренції між підприємствами більше шансів на перемогу має той, хто в будь-який момент може чітко уявити, яка продукція має найбільший попит, які товари є на складі і в якому обсязі слід здійснювати подальше їх виробництво або придбання. Ефективне рішення цих питань при великому обсязі інформації не можливе без використання комп'ютерних систем автоматизації оперативного і бухгалтерського обліку.

При автоматизації обліку підприємство використовує інформаційні комп'ютерні системи, призначені для автоматизації ведення бухгалтерського обліку і системи, які призначені для виконання облікових робіт, пов'язаних з оперативним обліком виробництва, зберігання і продажу продукції.

На відміну від бухгалтерських програм, які здебільшого забезпечують складання звітності, системи оперативного і управлінського обліку - це інструмент бізнесу. Проте найбільший ефект досягається при проведенні комплексної комп'ютеризації бухгалтерського і оперативного, фінансового і управлінського обліку підприємства.

Кінцевою метою комплексної автоматизації обліку на підприємстві є створення інформаційної бази, яка б сприяла прийняттю управлінських рішень.

вибору стратегії на основі аналізу господарської діяльності за різними показниками та досягненню конкурентоспроможності підприємства.

Недосконалість чинного законодавства України, а також бажання підприємств максимізувати власні прибутки створюють умови для здійснення порушень і зловживань у веденні обліку доходів. У сучасних економічних умовах вітчизняні підприємства відображають витрати більш повно й об'єктивно, ніж доходи, що пов'язано з особливостями їх контролю. З доходів підприємства можливе заниження суми виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і, як результат, зниження бази оподаткування підприємств податком на додану вартість. Це, у свою чергу, призводить до такого негативного явища, як тінізація економіки. Саме тому проблема повноти та своєчасності відображення доходів є основною проблемою обліку доходів підприємств.

Також існує проблема матеріально-технічного й організаційного забезпечення, яка стосується більшості підприємств. Ця проблема полягає в тому, наскільки достатньо підприємство забезпечене сучасними матеріально-технічними засобами та який рівень організації й ефективності ведення первинного та зведеного обліку, внутрішньо-фірмового контролю, формування звітної інформації на даному підприємстві.

Ще однією проблемою обліку доходів підприємства є відсутність єдиної інформаційної загальнодержавної (міжгалузевої) бази норм і нормативів для обліку та контролю за доходами підприємства. Така інформаційна база вкрай необхідна Україні, адже, як свідчать статистичні дані, матеріаломісткість вітчизняної продукції у два-три рази вища, ніж у країнах Заходу. Це може означати, що в нашій державі вагома частка списаних на витрати виробництва матеріальних цінностей розкрадається чи насправді використовується на виробництво тіньової продукції, яку підприємство не обліковує, але реалізує на тіньовому ринку й отримує тіньові доходи й за яку не платить ніяких податків, зборів. Якщо вдасться створити в Україні єдину інформаційну загальнодержавну (міжгалузеву) базу норм і нормативів, то на її основі можна буде розвивати галузеві й відомчі норми та нормативи [15].

Автоматизація бухгалтерського обліку на ТОВ «Астарта Прихоролля» проводиться у програмі «1С:Підприємство 8» – вона складається з основної платформи і прикладних рішень, розроблених на її основі. «1С:Підприємство 8» служить базою для створення конфігурацій, «заточених» під специфіку різних видів бізнесу. Такі зміни дозволяють автоматизувати облік в організаціях різних сфер діяльності, масштабу і форми власності на базі єдиної технологічної платформи.

Отже, незважаючи на значну увагу, яка приділяється з боку держави та науковців питанням, пов'язаним з обліком доходів підприємства, можна стверджувати, що чинна в Україні система обліку доходів є недосконалою і потребує реформування. Пріоритетними напрямками для цього є: внесення змін і поправок до нормативно-правової бази; ефективне впровадження в облік новітніх технологій електронної обробки даних, міжнародне співробітництво в галузі бухгалтерського обліку.

Висновки до розділу 2

ТОВ «Астарта Прихоролля» працювало у 2018-2020 роках ефективно.

Про це свідчить отримання чистого прибутку та виручки від реалізації, як основних факторів ефективної діяльності підприємства. Проте фінансові результати в динаміці дещо погіршились. Зменшення рентабельності виручки на 31,4% в 2020 році в порівнянні з 2019 роком, свідчить про погіршення фінансової ефективності діяльності підприємства. Зменшення цього показника свідчить про відсутність можливості підприємства знижувати ціну реалізації товарів, адже, чим більше значення показника продажу, тим вищий рівень цінової конкурентоспроможності товарів. В той же час, рентабельність власного капіталу, за 2018-2020 роки знизилась на 19%, тобто можна зробити висновок, що підприємство неефективно використовує інвестовані власниками кошти.

Така ситуація вимагає поглибленого вивчення можливих причин зниження ефективності діяльності, адже в майбутньому це може призвести до втрати конкурентоспроможності підприємства.

Автоматизація бухгалтерського обліку на ТОВ «Астарта Прихоролля» проводиться у програмі «1С:Підприємство 8» – вона складається з основної платформи і прикладних рішень, розроблених на її основі. «1С:Підприємство 8» служить базою для створення конфігурацій, «заточених» під специфіку різних видів бізнесу. Такі зміни дозволяють автоматизувати облік в організаціях різних сфер діяльності, масштабу і форми власності на базі єдиної технологічної платформи.

Незважаючи на значну увагу, яка приділяється з боку держави та науковців питанням, пов'язаним з обліком доходів підприємства, можна стверджувати, що чинна в Україні система обліку доходів є недосконалою і потребує реформування. Пріоритетними напрямками для цього є: внесення змін і поправок до нормативно-правової бази; ефективне впровадження в облік новітніх технологій електронної обробки даних, міжнародне співробітництво в галузі бухгалтерського обліку.

РОЗДІЛ 3.

НАУБІП УКРАЇНИ

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АСТАРТА ПРИХОРОЛЛЯ»

3.1. Методичні прийоми та організація аналізу прибутку підприємства від операційної діяльності

Найкращою складовою системи управління прибутком виступає операційний аналіз, який необхідно розглядати як засіб для обґрунтування та вибору можливих варіантів для постійного нарощування прибутку. Такий аналіз дає змогу спрогнозувати зміни фінансово-економічного стану підприємства, котрі часто спричиняють у кон'юнктурі ринку динамічні зміни.

Операційним прибутком на підприємстві можна управляти за рахунок таких складових, як: визначення обсягу продажу, що здійснює забезпечення безбиткової операційної діяльності; застосування операційного левериджу при обґрунтуванні шляхів збільшення прибутку; ведення операційного аналізу задля оцінки впливу на обсяг прибутку різних факторів.

В процесі планування прибутку від операційної діяльності варто визначити точку безбитковості, котра відповідає обсягу продажу, при якому надходження від реалізації продукції відповідають витратам виробництва і реалізації продукції. Точку безбитковості можна знаходити використовуючи графічний метод, який передбачає наступне: Товар виробляти не є вигідно і, навіть, збитково у випадку, коли рівень обсягу продажу нижчий за точку безбитковості. Збільшення прибутку відбувається, якщо кожна продана одиниця товару знаходиться в зоні, яка є вищою від точки безбитковості.

$$ТБ = \frac{ПВ}{Ц} - ЗВ$$

де ТБ – точка безбитковості, тобто такий обсяг продажу, починаючи з якого ціна продажу товару перевищує витрати на його виробництво та реалізацію;

ПВ – величина постійних (фіксованих) витрат, грн.;

ЗВ – величина змінних витрат на одиницю продукції, грн.;

$Ц$ – ціна продажу, грн

З формули видно, що на обсяг продажу в точці беззбитковості впливають обсяги постійних витрат і їх співвідношення зі змінними витратами та ціною.

Чим менший рівень точки беззбитковості, тим її легше подолати.

Підвищення цін може зменшити обсяги продажу та призвести до збитків і, навпаки, при зниженні цін прибутковість може бути досягнуто за рахунок нарощування обсягів продажу.

Скорочення постійних і змінних витрат знизить обсяг виробництва,

необхідний для досягнення беззбитковості. Але вплив кожного з цих елементів буде визначатись співвідношенням між постійними і змінними витратами у собівартості продукції.

Розрахунки беззбиткового обсягу продажу за допомогою формули можливі для кожного конкретного виробу окремо. Якщо ж необхідно здійснити розрахунки в цілому для підприємства, то беззбитковий обсяг продажу визначається за допомогою валової маржі.

Валова маржа, або маржинальний прибуток, розраховується як різниця між обсягами реалізованої продукції і обсягами змінних витрат за формулою:

$$BM = PP - ZB$$

де BM – валова маржа. Послідовність розрахунків така:

1. Визначається відсоток валової маржі в обсязі реалізованої продукції (або коефіцієнт валової маржі) за формулою:

$$\%KBM = BM / PP * 100$$

2. Розраховується поріг рентабельності, тобто такий обсяг реалізованої продукції, за якого всі витрати покриваються, збитків немає, але немає й прибутків.

$$PP = ПВ / \%KBM * 100$$

Де PP – поріг рентабельності.

3. Визначається запас фінансової міцності (ЗФМ). Це сума, на яку підприємство може знизити обсяг реалізації до моменту появи збитків

$$ЗФМ = PP - ПР,$$

Або у відсотках: $\% ЗФМ = \frac{РП - ПР}{РП} * 100$

Запас фінансової міцності у відсотках показує, на скільки відсотків підприємство може знизити обсяг реалізації, не зазнаючи при цьому збитків.

Зв'язок операційного прибутку і маржинального прибутку можна проілюструвати за допомогою графіка. У відповідній точці досягається окупність постійних витрат, і підприємство починає отримувати прибуток. У іншій точці окупаються всі витрати і виникає зона прибутків. І в першому, і в другому випадках прибуток однаковий, оскільки $РП - ПВ - ЗВ = ВМ - ПВ$.

Різниця зумовлена тим, що витрати на виробництво і реалізацію продукції поділяються на змінні і постійні. Наявність постійного елемента в складі витрат при зростанні обсягів продажу викликає непропорційне збільшення прибутку. Таким чином, темпи збільшення (зменшення) прибутку випереджають темпи збільшення (зменшення) обсягів продажу. В цьому проявляється ефект операційного левериджу або операційного важеля.

Щоб визначити ступінь дії ефекту операційного левериджу, розраховується відповідний коефіцієнт сили дії або ефекту операційного левериджу за формулою:

$$Кеол = ВМ / П$$

Цей коефіцієнт показує, у скільки разів збільшиться (зменшиться) прибуток підприємства при збільшенні (зменшенні) на один відсоток обсягу реалізації.

Співвідношення між постійними і змінними витратами впливає на рівень, на якому перебуває точка беззбитковості та інтенсивність зміни прибутку залежно від зміни обсягу продажу. Для оцінки цього впливу визначається коефіцієнт операційного левериджу за формулою:

$$Кол = \frac{ПВ}{(ПВ - ЗВ)}$$

Чим більша частка постійних витрат собівартості продукції, тим інтенсивніше змінюється прибуток по відношенню до змін обсягів продажу. Механізм операційного левериджу дає змогу регулювати рівень постійних витрат з метою збільшення прибутку. Для кожного конкретного значення

коефіцієнта операційного левериджу можна розрахувати показник ефекту операційного левериджу (K-) за формулою:

$$K_{\text{еол}} = \frac{\text{ДП}}{\text{ДРП}}$$

ДП – темп приросту прибутку від операційної діяльності, %;

ДРП – темп приросту обсягів реалізації, %.

Коефіцієнт ефекту операційного левериджу показує наскільки збільшиться прибуток при зростанні обсягів реалізації продукції на заданий відсоток приросту.

Чим більше значення коефіцієнту сили дії операційного левериджу, тим вищий ризик підприємницької діяльності, оскільки незначні коливання в обсягах продажу викликають суттєві зміни в розмірах прибутку. В умовах економічної кризи, зниження попиту на ринку необхідно оптимізувати співвідношення між постійними і змінними витратами.

Таким чином, управління операційним прибутком базується на використанні елементів операційного левериджу та врахуванні впливу їх змін на результати фінансової діяльності підприємства.

Операційний аналіз є складовою системи управління прибутком. Його можна розглядати як засіб обґрунтування і вибору можливих варіантів нарощування прибутку. Він дає змогу спрогнозувати зміни фінансово-економічного стану підприємства, спричинені динамічними змінами у кон'юктурі ринку. В основі операційного аналізу лежить оцінювання впливу зміни одного з елементів операційного важеля на результати фінансово-господарської діяльності підприємства.

Обсяги прибутку і можливість його збільшення залежать від багатьох факторів. Об'єктом нашого розгляду буде обсяг реалізації і структура вартості реалізованої продукції, оскільки ці фактори впливають на прибуток одночасно.

Розглянемо методику обґрунтування рішення щодо збільшення прибутку на задану величину при збільшенні обсягу реалізації продукції, а також зниження постійних або змінних витрат без зміни обсягів реалізації.

Приріст фізичного обсягу продажу визначається за формулою:

$$ДРП = ДП / (100 - \%ЗФМ) * 100$$

На вибір реальних способів збільшення прибутку суттєво впливає структура реалізованої продукції, тобто співвідношення між змінними, постійними витратами та прибутком. Однак, якщо продукція має високу рентабельність продажу, обсяг прибутку можна нарощувати лише підвищенням цін або збільшенням фізичних обсягів продажу.

Операційний аналіз дає змогу обґрунтувати можливі сценарії поведінки підприємства в умовах негативних змін кон'юнктури ринку. Якщо підприємство потрапило в ситуацію, яка вимагає скорочення обсягів реалізації до необхідного мінімуму, то важливо визначити, за рахунок чого буде зменшуватись реалізація.

Вибір залежить від конкретних причин, які диктують необхідність знизити обсяги продажу.

Важливою сферою застосування операційного аналізу є оцінювання впливу на операційний прибуток зміни одного з елементів операційного важеля (ціни, змінних або постійних витрат) через розрахунки обсягу продажу. При цьому робиться припущення, що сума прибутку залишається незмінною, а змінюється обсяг реалізованої продукції, який повинен забезпечити цей незмінний прибуток. Для розрахунків використовуються ряд формул.

У результаті операційного аналізу за цією методикою можна розрахувати, наскільки підприємству потрібно збільшити обсяги реалізації при зниженні цін або підвищенні витрат на задану величину, щоб компенсувати втрату прибутку, або наскільки підприємство може знизити обсяги реалізації без втрат прибутку за підвищення цін чи зниження витрат на задану величину.

Ця методика аналізу дає змогу розподілити елементи рентабельності (ціни, витрати, обсяги продажу) за ступенем їх впливу на прибуток. Таким чином, операційний аналіз прибутку надає фінансовому менеджеру інструментарій для обґрунтування тактики і стратегії управління прибутком.

3.2. Аналіз рівня, динаміки та структури прибутку від операційної діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля»

Інформацію про основні види прибутку підприємства, як і основні дані для їх розрахунку, містить Звіт про фінансові результати. Аналіз фінансових результатів від операційної діяльності розпочинається із дослідження їх рівня та динаміки. В процесі аналізу вивчають зміну кожного з показників фінансових результатів операційної діяльності за звітний період порівняно із попереднім періодом. Для оцінки рівня та динаміки фінансових результатів операційної діяльності підприємства складаємо за даними Звіту про фінансові результати аналітичну таблицю, що містить інформацію про доходи, витрати, прибуток від операційної діяльності підприємства за звітний та попередній періоди, їх абсолютну і відносну зміну.

За даними фінансової звітності ТОВ «Астарта Прихоролля» проаналізуємо рівень прибутку від операційної діяльності в табл.3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз рівня прибутку від операційної діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки

№	Показники	2018р.	2019р.	2020р.	Відхилення 2019/2018		Відхилення 2020/2019	
					Абсол., +/-	Відносн., %	Абсол., +/-	Відносн., %
1.	Чистий дохід (вручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	410288	520984	499737	110 756	26,9	-21 247	-4,1
2.	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	410933	488234	415145	77 301	18,8	-73 089	-14,9
3.	Валовий прибуток	131727	142157	163823	10 430	7,9	21 666	15,2
4.	Інші операційні доходи	10523	20716	4174	10 193	96,8	-16 542	-79,8
5.	Адміністративні витрати	8 871	12376	13 454	3 505	39,5	1 078	8,7
6.	Витрати на збут	22 723	36563	34332	13 840	60,9	-2 231	-6,1
7.	Інші операційні витрати	19 002	37151	52182	18 149	95,5	15 031	40,5
8.	Прибуток від операційної діяльності	91 654	76783	68029	-14 871	-16,2	-8 754	-11,4

Аналіз даних табл. 3.1 свідчить, що прибуток від операційної діяльності в ТОВ «Астарта Прихоролля» у 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшився на 23 625 тис. грн, що у відсотковому відношенні становить – 25,7 %. Чистий дохід зменшився на 4,1% в 2020 році в порівнянні з 2019р. при зростанні валового прибутку на 15,2%, тобто темп приросту витрат на виробництво реалізованої продукції є більшим за темп приросту доходу підприємства. У 2020 році також зменшилися інші операційні витрати на 16 542 тис. грн. в порівнянні з 2019 роком (79,8%), що є негативним явищем для підприємства.

Динаміку окремих показників фінансових результатів - прибутку від операційної та валового прибутку як основної складової операційного прибутку проаналізуємо за допомогою табл.3.2. та табл.3.3.

Таблиця 3.2

Аналіз динаміки валового прибутку в

ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки

Період, рік	Валовий прибуток	Абсол. прирост, грн	Темп зростання, %	Темп приросту, %
2018	131 727	-	-	-
2019	142 157	10 430	108	7,9
2020	163 823	21 666	124	24,4

Проаналізувавши динаміку валового прибутку, можна сказати, що на підприємстві протягом останніх трьох років відбувалося стабільне зростання суми валового прибутку у порівнянні із базисним рівнем. Найбільший темп зростання у порівнянні із 2018 роком склав 124% у 2020 році, у порівнянні із 2019 роком - 108%. Дані розрахунки свідчать про позитивну динаміку зміни валового прибутку.

Аналізуючи дані таблиці 3.3, можна стверджувати, що протягом останніх трьох років в ТОВ «Астарта Прихоролля» відбувалося постійне зменшення прибутку від операційної діяльності. Так, у 2019 році прибуток від операційної діяльності у порівнянні із 2018 роком зменшився на 16,2%, а у порівнянні із 2020

роком - на 25,7%, що характеризує зниження господарської діяльності підприємства.

Таблиця 3.3

Аналіз динаміки прибутку від операційної діяльності в

ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки

Період, рік	Операційний прибуток	Абсол. приріст, грн	Темп зростання, %	Темп приросту, %
2018	91 654	-	-	-
2019	76 783	-14 871	-83,7	-16,2
2020	68 029	-8 754	-74,2	-25,7

Після оцінки динаміки прибутку від операційної діяльності необхідно провести аналіз його структури. Але перед цим доцільно проаналізувати структуру доходів і витрат, понесених для отримання цих доходів, адже у ході їх порівняння й визначаються фінансові результати. Аналіз структури та динаміки доходів і витрат від операційної діяльності свідчить про доцільність здійснених витрат у порівнянні з отриманими доходами. Для оцінки структури доходів, витрат та фінансових результатів також використаємо дані Звіту про фінансові результати і складемо наступну аналітичну таблицю 3.4.

Таблиця 3.4.

Аналіз структури доходів від операційної діяльності в ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки

Показники	2018р.		2019р.		2020р.		Відхилення 2020 до 2018рр.		
	Сума, грн.	Пит. вага, %	Сума, грн.	Пит. вага, %	Сума, грн.	Пит. вага, %	Абсол. , +/-	Відносна, %	Пунктів структур
Чистий дохід від реалізації продукції	410288	97,5	520984	96,2	499737	99,2	89449	21,8	1,7
Інші операційні доходи	10523	2,5	20716	3,8	4174	0,8	-6 349	-60,3	-3
Разом доходів	420811	100	541700	100	503911	100	83100	19,7	0

Аналіз даних про доходи підприємства у 2020 році свідчить про їх позитивну динаміку у порівнянні із попереднім роком. Також відбулися структурні зрушення, зокрема на 3 пункти структури зменшилася питома вага доходів від операційної діяльності, та на 1,7 пунктів структури збільшилась питома вага чистого доходу. Разом з цим найбільшу питому вагу в структурі доходів від операційної діяльності займає дохід від реалізації продукції (99,2 і 97,5% відповідно за 2020 та 2018 роки).

Таким чином, можна стверджувати, що прибутковість операційної діяльності досліджуваного підприємства у звітному періоді у порівнянні із рядом попередніх періодів характеризується негативною динамікою, що свідчить про зменшення ефективності управління господарською діяльністю підприємства.

3.3 Напрями оптимізації розміру і структури прибутку від операційної діяльності

Ріст і розвиток підприємства тісно пов'язані з розробкою і реалізацією стратегії і тактики управління процесом формування, збільшення і розподілу прибутку.

Шляхи удосконалення прибутку в будь-якому підприємстві, перш за все, спостерігається при веденні операційної діяльності. До цього можна віднести:

- аналіз динаміки і стану прибутку в операційній діяльності за основними товарними групами, аналіз позитивних та негативних факторів, які впливають на формування цього прибутку;

- аналіз за збільшенням виробництва й можливою реалізацією додаткової продукції, зростання її якісних показників,

- формування політики фіксованих і динамічних цін, що будуть здійснювати збільшення попиту на готову продукцію;

- аналіз асортименту продукції з метою забезпечення росту прибутку;

- заходи спрямовані на зменшення собівартості продукції (товарів, робіт та послуг).

Об'єктом особливої уваги на будь-якому підприємстві є прибуток від операційної діяльності, тому що його розмір складає основну частину прибутку від звичайної діяльності підприємства. Саме тому важливим є виявлення та кількісне вимірювання факторів впливу на прибуток від операційної діяльності.

Факторний аналіз операційного прибутку наведемо в табл.3.5.

Таблиця 3.5

**Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності в
ТОВ «Астарта Прихоролля» за 2018-2020 роки**

№	Показники	2018р.	2019р.	2020р.
1.	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	410 288	520 984	499 737
2.	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	410 933	488 234	415 145
3.	Інші операційні доходи	10 523	20 716	4 174
4.	Адміністративні витрати	8 871	12 376	13 454
5.	Витрати на збут	22 723	36 563	34 332
6.	Інші операційні витрати	19 002	37 151	52 182
7.	Прибуток від операційної діяльності	91 654	76 783	68 029
8.	Зростання (зменшення) прибутку від операційної діяльності цього			
8.1	За рахунок зростання (зменшення) чистого доходу від реалізації продукції	-	110 696	-21 247
8.2	За рахунок зростання (зменшення) собівартості реалізованої продукції	-	77 301	-76 089
8.3	За рахунок зростання (зменшення) інших операційних доходів		10 193	-16 542
8.4	За рахунок зростання (зменшення) адміністративних витрат		3 505	1 078
8.5	За рахунок зростання (зменшення) витрат на збут	-	13 840	-2 231
8.6	За рахунок зростання (зменшення) інших операційних витрат	-	18 149	15 031

Виходячи із даних табл.3.5, можна стверджувати, що прибуток від операційної діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля» у 2020 році порівняно із 2018 та 2019 роками зменшився на 14 871 та 8 754 тис. грн. відповідно, в тому числі за рахунок впливу таких факторів формування прибутку:

збільшення чистого доходу від реалізації продукції зумовило зростання операційного прибутку у 2019 році порівняно з 2018 на 110 698 тис. грн., та зменшення у 2020 році на 21 247 тис. грн. у порівнянні з 2019 роком;

– за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції, операційний прибуток зменшився на 76 089 тис. грн. у 2020 році в порівнянні з 2019 роком;

– за рахунок збільшення інших операційних витрат, операційний прибуток у порівнянні із попередніми періодами зменшився на 16 542 тис. грн.;

– за рахунок збільшення адміністративних витрат, операційний прибуток збільшився на 3 505 та 1 078 тис. грн.;

– за рахунок збільшення витрат на збут, операційний прибуток збільшився у 2019 році на 13 840 тис. грн., та зменшився у 2020 році на 2 231 тис. грн.;

– за рахунок зміни інших операційних витрат, прибуток від операційної діяльності зріс на 18 149 та 15 031 тис. грн.

Дана ситуація не є позитивним явищем для підприємства, найбільший вплив на зміну прибутку від операційної діяльності здійснило зменшення доходів від реалізації та зміна собівартості реалізованої продукції.

До шляхів покращення операційної діяльності підприємства можна віднести наступні:

– зростання обсягів інвестування у заходи, спрямовані на втілення інноваційних напрямів розвитку;

– зростання рівня кваліфікації персоналу та застосування прогресивних методів управління ним;

– використання більш продуктивного, автоматизованого та енергоощадного обладнання та устаткування;

– удосконалення системи комунікацій на підприємстві;

– покращення ефективності використання основних фондів підприємства;

проведення ефективної маркетингової політики, що забезпечить передумови успішної реалізації виробленої продукції на ринку.

Фактори, що впливають на прибуток, численні і різноманітні. Обмежити їх досить важко. Всі фактори, що впливають на прибуток підприємства, поділяються на зовнішні і внутрішні (рис. 3.1) [31].

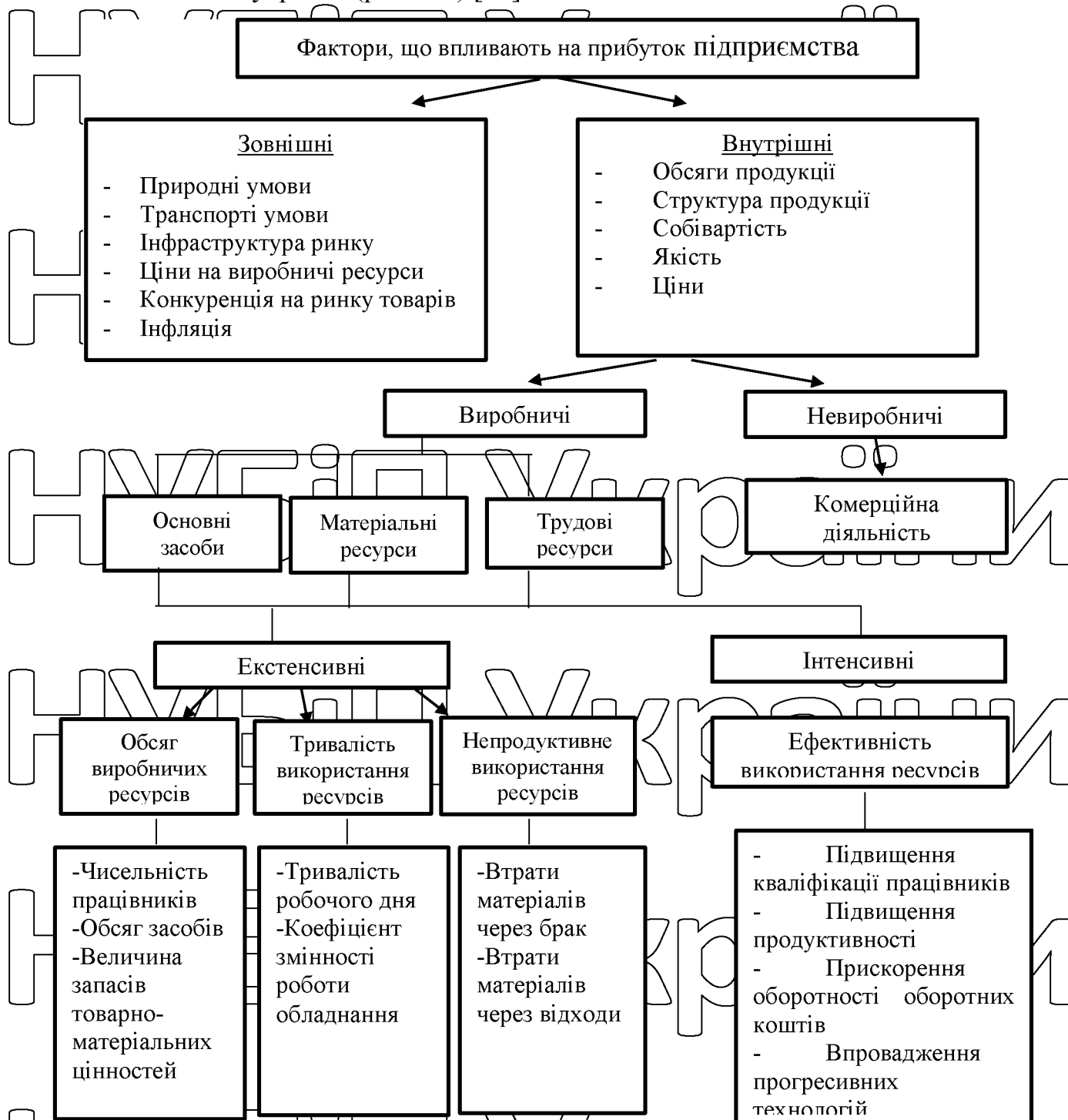

Рисунок 3.1 Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку підприємства [10]

Економісти Л. Донцова та Н. Нікіфорова також розподіляють фактори на залежні й незалежні. До незалежних (зовнішніх) вони відносять стан ринку, ціну та тарифи на наливо, енергію, норми амортизації, систему оподаткування, обсяг та якість природних ресурсів. До залежних (внутрішніх), на їх думку, відносяться обсяг та якість продукції, рівень собівартості та інших затрат, рівень організації праці, економічна зацікавленість працівників та рівень виробництва [23].

Отже, чинники, які безпосередньо впливають на збільшення прибутку підприємства і які воно може контролювати – це внутрішні чинники. Розглянемо деякі із них.

Одними із найважливіших внутрішніх чинників зростання прибутку в сучасних умовах є такі: зростання обсягу готової продукції, зниження її собівартості, підвищення якості, поліпшення асортименту, підвищення ефективності використання виробничих фондів, зростання продуктивності праці.

У зв'язку з тим, що переважну частину прибутку (95-97%) підприємства одержують від реалізації товарної продукції, то цій частині прибутку має приділятися головна увага.

На прибуток від товарної продукції впливає зміна залишків нереалізованої продукції. Чим більше цих залишків, тим менший прибуток від реалізації продукції. Величина нереалізованої продукції залежить від низки причин, обумовлених комерційною банківською діяльністю та умовами реалізації продукції. А отже, щоб збільшити прибуток підприємство має вжити відповідних заходів щодо скорочення залишків нереалізованої продукції як кількісно, так і у сумарному вираженні.

Найважливішим чинником, що впливає на величину прибутку, є зміна обсягу виробництва та реалізації продукції. Падіння обсягів виробництва за сучасних економічних умов, беручи до уваги низки протидіючих чинників, як, наприклад, підвищення цін, неодмінно веде до скорочення обсягу прибутку.

Звідси висновок про необхідність вжити невідкладних заходів із забезпечення зростання обсягу виробництва з урахуванням технічного його відновлення і підвищення ефективності виробництва. Натомість, вдосконалення

розрахунково-платіжних відносин між підприємствами сприятиме поліпшенню умов реалізації продукції, отже, зростанню прибутку.

Наступний важливий чинник, що впливає на величину прибутку, це ціна продукції. Вільні ціни встановлюються самими підприємствами залежно від конкурентоспроможності цієї продукції, попиту й пропозиції на аналогічну продукцію інших виробників. Тому рівень вільних цін на продукцію у певній мірі є чинником, який залежить від підприємства. Не залежать від підприємства державні регульовані ціни, наприклад, на продукцію підприємств-монополістів.

Вочевидь, що справжній рівень цін визначається передусім якістю готової продукції, залежить від технічного вдосконалення її виробництва, проведення робіт з модернізації існуючих виробництв [36].

Дослідження показали, що на сьогодні в багатьох випадках є сенс направити зусилля підприємства на поліпшення ціноутворення. Це особливо справедливо, якщо прибутковість в розрахунку на одиницю продукції низька, адже тоді збільшення обсягу продажу не спричинить суттєвого зростання прибутку, відтак кращим варіантом буде зниження витрат і/або підвищення ціни.

Можна заперечити, що підвищення ціни зазвичай призводить до певного скорочення обсягу продажу. Але варто зазначити, що, по-перше, це трапляється не завжди, а, по-друге, навіть якщо це і станеться, то невеликим скороченням продажу можна пожертвувати, якщо він буде компенсований підвищеною ціною. В будь-якому разі зміна ціни прямо й одночасно впливає на прибуток і збут [37].

У сучасному ринковому господарстві приділяють значну увагу новим методам управління витратами, таким як управлінський облік. З його допомогою здійснюється контроль над витратами підприємства. Особливо ефективний облік по центрах відповідальності. Ця форма управління витратами дозволяє раціоналізувати структуру витрат, оперативно реагувати на відхилення від нормальної запланованої величини витрат і просить передати частину функцій прийняття рішень до рівня лінійних керівників. Вони відповідають за затверджену величину витрат і мають забезпечити виконання запланованих показників.

Загальновідомо, що будь-яка продукція проходить стадії життєвого циклу: проектування, освоєння, запуск у виробництво. В результаті серійного випуску відбувається насичення ринку цим продуктом. Після закінчення часу продукція морально застаріває, або не витримує конкурентної боротьби, і, під тиском дедалі нижчої рентабельності, її випуск скорочується чи припиняється.

Задля збереження рівня прибутку для підприємства важливо визначити початок проектування й запуску у виробництво нової продукції. Етап проектування й освоєння продукції займає певний час, протягом якого підприємство зазнає збитків. Потім із моменту запуску продукції у виробництво

збитки починають знижуватися і через деякий час досягається точка беззбитковості. При збільшенні обсягу продажу росте і прибуток за допомогою зниження частки постійних витрат. При досягненні рівноваги попиту й

пропозиції розмір прибутку стабілізується і певний час залишається на незмінному рівні. Такий стан може зберігатися досить тривалий час за відсутності загрози з боку конкурентів і при стабільному попиті на продукцію.

За наявності конкурентів підтримку рівня продажів можна досягти, використовуючи метод зниження рентабельності, тобто зниження ціни за допомогою частки прибутку.

При посиленні конкурентної боротьби підприємство неспроможне далі підтримувати рівень продажів за допомогою зниження ціни, оскільки робота стає неективною, збитковою. Задля підтримки ефективності підприємству

потрібно знижувати витрати пропорційно зниженню ціни або ж збільшувати обсяг виробництва іншої продукції, попит на яку ще не вичерпаний. Тому

підприємства повинні братися до освоєння нового виду продукції на етапі зростання прибутку для того, щоб до моменту зниження рентабельності старої продукції випуск нової продукції досяг точки беззбитковості. Така стратегія

дозволить постійно зберігати досягнутий рівень рентабельності і навіть, при несприятливій кон'юктурі, підвищити його.

Прибуток підприємства виступає основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази,

забезпечення усіх форм інвестування. Вся діяльність підприємства спрямована на забезпечення зростання прибутку або його стабілізації на певному рівні [19].

Прибуток відіграє вирішальну роль в підприємницькій діяльності і є одним з головних показників діяльності підприємства. Він характеризує можливість інноваційного розвитку, реконструкції та модернізації його виробництва.

Прибуток визначається як одна з цілей діяльності та розвитку підприємства, результат роботи, мотивація, економічна безпека, кількісна міра успішності підприємства. Важливим моментом є не тільки кількісні показники прибутку, а і його структура, довгостроковість, якість [11].

Нині в економіці України спостерігається тенденція до значного зниження доходів суб'єктів господарювання, що призводить до зменшення прибутку чи навіть збитковості багатьох підприємств. Для того, щоб підприємство в сучасних ринкових умовах працювало стабільно та отримувало прибуток від операційної діяльності, можна запропонувати такі основні чинники його збільшення:

1. Нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції.
2. Здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників та застосування системи участі працівників у прибутках підприємства.

3. Зменшення витрат на виробництво продукції або застосування сучасних методів управління витратами, однією з яких є управлінський облік.

4. Кваліфіковане здійснення цінової політики, оскільки на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни.

5. Грамотна побудова договірних відносин з постачальниками, посередниками, покупцями.

6. Покращення системи маркетингу на підприємстві, потрібно згрупувати свою продукцію за ознакою рентабельності і зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною.

7. Удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва.

8. Організація виробничого процесу таким чином, щоб він був пристосований до швидкої переналадки.

9. Постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Отже, запропоновані заходи можуть використовуватися ТОВ «Астарта Прихоролля» для підвищення прибутковості своєї діяльності в нинішніх умовах в Україні.

Висновок до розділу 3

Ріст і розвиток підприємства тісно пов'язані з розробкою і реалізацією стратегії і тактики управління процесом формування, збільшення і розподілу прибутку.

Операційним прибутком на підприємстві можна управляти за рахунок таких складових, як: визначення обсягу продажу, що здійснює забезпечення беззбиткової операційної діяльності; застосування операційного лівериджу при обґрунтуванні шляхів збільшення прибутку; ведення операційного аналізу задля оцінки впливу на обсяг прибутку різних факторів.

прибутковість операційної діяльності досліджуваного підприємства у звітному періоді у порівнянні із рядом попередніх періодів характеризується негативною динамікою, що свідчить про зменшення ефективності управління господарською діяльністю підприємства.

Факторний аналіз ТОВ «Астарта Прихоролля» показав, що ситуація не є позитивним явищем для підприємства, найбільший вплив на зміну прибутку від операційної діяльності здійснило зменшення доходів від реалізації та зміна собівартості реалізованої продукції.

ВИСНОВКИ

Прибуток – частина доходу, яка залишається у розпорядженні підприємства, відображає факт досягнення ключової мети підприємницької діяльності та є одним із результативних показників ефективності організації.

Саме тому формування та розподіл прибутку від операційної діяльності є важливими об'єктами обліку та аналізу для підприємств.

За результатами проведеного дослідження можна сформувати наступні висновки:

1. Здійснивши аналіз дефініції «прибуток» слід сказати, що як у нормативних

джерелах, так і в наукових не існує єдиного підходу до його визначення.

Тому вважаємо за необхідне представити своє бачення щодо трактування вищенаведеної категорії. Зокрема, на нашу думку, прибуток – це створене

підприємством фінансове джерело, що формується як різниця між

отриманими доходами у результаті найбільш ефективного використання

коштів у різноманітних сферах господарської діяльності та понесеними

для їх отримання витратами і використовується для підвищення рівня

конкурентоспроможності та забезпечення подальшої діяльності

підприємства.

2. Формування прибутку залежить від двох основних визначальних

елементів – доходів і витрат. Зважаючи на неоднозначність у трактуванні

даних понять, ми запропонували свої визначення виходячи з їх впливу на

прибуток підприємства. Зокрема, доходи – це надходження на

підприємство активів, які надають можливість для отримання прибутку

або іншої економічної вигоди залежно від напрямків їх використання, а

витрати – це використання ресурсів, які при визначенні фінансового

результату підприємства за відповідний звітний період ставляться у

відповідність отриманим доходам.

3. Нормативне регулювання прибутку від операційної діяльності

підприємства є п'ятирівневим. Воно регулюється як законами та

кодексами, положення яких є обов'язковими до виконання усіма

підприємствами України, так і спеціально розробленими на підприємстві положеннями, що враховують специфіку його діяльності.

Для покращення нормативно-правових актів України щодо обліку та аналізу прибутку від операційної діяльності ТОВ «Астарта Прихоролля» та одержання потрібного результату від їх використання я пропоную виконати поставлені завдання:

Забезпечити проведення повної інвентаризації всіх нормативно-правових актів України, які мають зв'язок з обліком і аналізом доходів для того, щоб виявити повторення пунктів даних актів та непередбачених ситуацій.

Створити та оновлювати довідково-інформаційну базу підприємств з питань обліку, аналізу, оподаткування, які виникли протягом звітного періоду.

Головні бухгалтери, аудиторів та ревизорів повинні вести робочі записи щодо неоднозначних моментів у нормативно-правових актах та ділитися з іншими особами сформованими висновками через фахові бухгалтерські видання.

1. ТОВ «Астарта Прихоролля» є прибутковим. Середньорічна вартість основних засобів зменшилась за рахунок їх амортизації та часткової реалізації.

Зниження кредиторської заборгованості з 2018 р. до 2020 р. пов'язується з посиленням контролю за розрахунковою дисципліною та платоспроможністю обох сторін договорів.

2. ТОВ «Астарта Прихоролля» продовжує реалізацію програм скорочення витрат за рахунок відмови від експлуатації надлишкових переробних потужностей та підвищення ефективності завдяки запуску інфраструктурних проєктів. Підприємство підтримує свою бездоганну репутацію, яка сприяє її співпраці з надійними бізнес-партнерами, які мають солідну репутацію на ринку.

Крім того, пандемія COVID-19 не мала суттєвого впливу на діяльність підприємства, оскільки сільськогосподарські роботи ведуться на відкритому повітрі, а керівництво вжило оперативних заходів, спрямованих на мінімізацію впливу пандемії у відповідності до рекомендацій Уряду України, з метою

забезпечення безпеки своїх працівників та збереження безперервності комерційної діяльності.

В цілому, можна зробити висновок, що ТОВ «Астарта Прихоролля» працювало останні 3 роки ефективно. Про це свідчить отримання чистого прибутку та виручки від реалізації, як основних факторів ефективної діяльності підприємства, проте фінансові результати в динаміці децю погіршилися.

3. Дослідивши діяльність ТОВ «Астарта Прихоролля» можна виділити низку основних напрямків, що забезпечують максимальний дохід.

- Першим таким можливим напрямком є розширення номенклатури реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

- Наступним є максимізація ціни, за якою реалізується продукція або надається послуга.

- По-третє, мінімізація витрат на виготовлення і реалізацію одиниці продукції (послуги).

- По-четверте, максимізація обсягів реалізації продукції або послуги.

4. Під час воєнного стану в Україні, ТОВ «Астарта Прихоролля» не призупинила свою роботу, вчасно виконалися посівні роботи та збір урожаю, також підприємство займається волонтерством.

5. Для того, щоб підприємство в сучасних ринкових умовах працювало стабільно та отримувало прибуток від операційної діяльності, можна запропонувати такі основні чинники його збільшення:

- Нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції.

- Здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників та застосування системи участі працівників у прибутках підприємства.

- Зменшення витрат на виробництво продукції або застосування сучасних методів управління витратами, однією з яких є управлінський облік.

- Кваліфіковане здійснення цінової політики, оскільки на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни.

Н — Грамотна побудова договірних відносин з постачальниками, посередниками, покупцями.

Н — Покращення системи маркетингу на підприємстві, потрібно згрупувати свою продукцію за ознакою рентабельності і зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною.

Н — Удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва.

— Організація виробничого процесу таким чином, щоб він був пристосований до швидкої переналадки.

Н — Постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Отже, запропоновані заходи можуть використовуватися ТОВ «Астарта Прихоролля» для підвищення прибутковості своєї діяльності в нинішніх умовах в Україні.

НУБІП І УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України. Документ 436-IV, Редакція від 19.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

2. Закон України : Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.1999 №996-XIV зі змінами та доповненнями. URL: <http://www.mifin.gov.ua>

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Документ z0893-99, Редакція від 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

4. Національні положення (стандартів) бухгалтерського обліку. URL: <https://zakon.help/psbo>

5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку I «Загальні вимоги до фінансової звітності». Документ z0336-13, Редакція від 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

6. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності. Документ 419-2000-п, Редакція від 14.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>

7. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Документ z0168-95, Редакція від 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

8. Податковий кодекс України. Документ 2755-VI, Редакція від 28.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

9. Цивільний кодекс України. Документ 435-IV, Редакція від 10.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

10. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352с.

11. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: Навчальний курс. Київ : Ніка центр, 2009. 528 с.

12. Волюк М. А., Бурчевський В. З., Горбанюк М. Т. *Економічний аналіз* : навч. посіб. – 3-тє вид. / за ред. акад. НАНУ, проф. Чумаченка М. Г. Київ : КНЕУ, 2007. 560 с.

13. Васильєв В. В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств / 2007. № 12. С. 11-14.

14. Від виживання до процвітання бізнесу : фінансовий аспект управління організацією в умовах кризи / Воляк Л. Р. та ін. 2020. С. 2275-2290.

URL:

https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=vIb-0bQAAAAJ&citation_for_view=vIb-0bQAAAAJyD5IFk&b50cc

15. Волкова Ю. Особливості аналізу операційної (основної) діяльності підприємства / *Економічний аналіз* : зб. наук. пр. / гол. ред. Шкарабан С. І. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. Вип. 3. С. 257-260.

16. Гордійчук О. О., Юзишин В. В. Значення прибутку як основного елемента ефективності діяльності підприємств. URL:

http://www.rusnauka.com/18_ADEN_2013/Economics/3_142101.doc.htm

17. Гроздецька Л. Мисенко К. Прибуток суб'єктів Господарювання – важлива категорія ринкової економіки. / *Економіка і управління*, 2016. С. 174-181.

18. Гуткевич С. О. Прибуток як основа ефективного управління розвитком підприємства / *Інтелект XXI*. 2014. № 6. С. 15-21.

19. Дуляба Н. І. Дослідження сутності прибутку підприємства в різноманітних концепціях його формування. / *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.1С. 229 – 233.

20. Загальнотеоретичні передумови застосування методів кореляційно-регресійного аналізу економічних явищ.

URL: http://pidruchniki.com/17910211/statistika/mnozhinna_korelyatsiya#806

21. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2014. 377 с.

22. Задорожний З. В. Облік витрат і доходів звичайної діяльності / Бухгалтерський облік і аудит. 2001. № 6.

23. Іванюта П. В., Лугівська О. П. Управління ресурсами і витратами. навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. Іванюти С. М. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 320 с.

24. Іщенко Н. А. Факторний аналіз формування прибутку підприємства. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. *Економічні науки*. 2010. Вип. 17. С. 210-214.

25. Керб Л. П. Основи охорони праці: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципл. Київ : КНЕУ, 2011. 252 с.

26. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібн. – 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2005. 485 с. URL: <http://www.slv.com.ua/book/52/3787.html>

27. Ковальчук О. В. Удосконалення методики обліку фінансових результатів / Інвестиції : практика та досвід. 2009. №7. С. 30-32

28. Корінев В. Л. Обґрунтування прибутку підприємства з урахуванням рівня ціни на продукцію / Актуальні проблеми економіки. 2015. № 4 (32). – С. 97-103.

29. Крупка Я. Д., Назарова І. Я. Про масштаби та способи розкриття інформації у примітках до фінансової звітності. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2009. № 7. С. 144-149.

30. Куцик В. І., Лупак Р. Л., Годованюк М. А. Інструменти підвищення ефективності управління формуванням і використанням прибутку в цілях капіталізації підприємства / Бізнес Інформ. 2017. № 1. С. 167-171.

31. Кучеркова С. О. Сутність прибутку та методика визначення фінансового результату діяльності підприємства

32. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз: історія та тенденції розвитку / UDUVHP, 2002.

33. Ларка М. І., Лісовські Г. О. Аналіз фінансового стану підприємства як засіб підвищення ефективності його діяльності. *Вісник НТУ «ХПІ». Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва»*. Харків: НТУ «ХПІ». 2013. № 22 (995). С. 168–174.

34. Лежненко Л. І., Шамборська М. А. Особливості визнання та оцінки доходу від операційної діяльності за П(С)БО та МСФЗ. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2016. Т. 21, Вип. 5. С. 196–201.

35. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз: навч. посібн. Київ: «Хай-Тек Прес», 2008. 336 с.

36. Мазур О. С. Ринкове ціноутворення. : Економіка АПК. 2005. № 5. С. 79–84.

37. Навчальний посібник Київ: Центручної літератури, 2012. 480 с.

38. Назарова І. Я. Формування інформації про капітал у звітності підприємства. *Інноваційна економіка*. Тернопіль: ТАЙП, 2012. Вип. 10. С. 284–286.

39. Наумова М. В. Прибуток та фактори, які на його впливають. / *Управління розвитком*. 2014. 1(164).

40. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства / *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 9. С. 92–98.

41. Отпущеннікова О. Н. Вибір методів управління прибутком. / *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 36 наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Вип. 9. Луганськ: СХУ ім. В. Даля. 2016. С. 37–43.

42. Шидипчук О. В. Прибуток як узагальнений показник господарсько-фінансової діяльності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. № 2. С. 26–30

43. Писарева О. А. Особливості факторного аналізу чистого прибутку як основного показника фінансових результатів діяльності. *Управління розвитком*. 2014. № 3. С. 30–32.

44. Прохар Н. В. Особливості та дискусійні аспекти фінансової звітності відповідно до Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку / Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2013. Вип. 23. С. 341-345.

45. Склярук І. П. Аналіз прибутку та рентабельності діяльності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 2. С. 174-180.

46. Сук Л. К., Правдюк Н. Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства : Облік і фінанси, 2015. 53-60с.

47. Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект / Воляк Л. Р., Атамас П. Й., Атамас О. П., Бруханський. Р. Ф. : Герда, 2013.

48. Ткаченко С. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Харків. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. 312 с.

49. Циган Р. М., Савченко О. С. Актуальність застосування збалансованих економічних показників на українських підприємствах / Наукові записки. Серія «Економіка». 2017. С. 180-185

50. Чабанюк О. М., Мелешко О. А. Економічна сутність, умови визнання та класифікація витрат, доходів і фінансових результатів основної діяльності підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.4. С. 301-307.

51. Чернега І. І. Прибуток на підприємстві та фактори, що на нього впливають. / *Управління розвитком*. 2014. 11(174).

52. Янковий В. О. Методи горизонтального аналізу прибутку промислового підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 4. С. 253-258.

53. Тарасенко Н. В., Смовженко Т. С. Методи економічного аналізу фінансової діяльності підприємства. – К.: Укр. НТУ, 2014.

54. Федорович Р. В. Теорія економічного аналізу: Підручник для ВНЗ. – Т. Економічна думка, 2016

55. Ішанін О.В. Тенденції формування фінансово-економічної результативності аграрних формувань України. 2015. Т. 20. С. 93-99.

56. Швецов Ю.Г. До питання про співвідношення понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства. Київ, 2009.

57. Шевченко Н. І. Аналіз формування і використання доходу підприємств на прикладі ВАТ «Дніпроазот». Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Економіка і управління. 2016. Вип. 36. С. 281–288.

58. Яцків Т. І. Теорія економічного аналізу. Львів, Світ, 2013.

59. Kubatko O. V., Chortok Y. V., Honcharenko O. S., Nechyporenko R. M., & Moskalenko, I. M. Studying Features of Vehicle Type Selection by Trade and Logistics Enterprise. Mechanism of economic regulation. 2019. №3. С. 73–82. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76448>

60. Voronenko V., Kovalov B., Horobchenko D., Hrycenko P. The effects of the management of natural energy resources in the European Union. Journal of Environmental Management and Tourism. Craiova: ASERS Publishing, 2017. Vol. 8. Issue Number 7(23). P. 1410-1419. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jemt/article/view/1777>

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ДОДАТКИ

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України